

Gdyńskie projekty edukacyjne

praca zbiorowa

Gdynia
2011

Copyright © 2011 by Gdyński Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli

Redakcja:

Elżbieta Wójcik

Konsultacja metodyczna:

Elżbieta Mazurek

Projekt okładki:

Anna Tarasiewicz

Korekta:

Janina Małas

Skład:

Zbigniew Mielewczyk

Druk:

Format XL, www.formatxl.pl

Spis treści

I. Projekty edukacyjne	
<i>Elżbieta Mazurek</i> Na początek trochę teorii...	7
II. W przedszkolu — też możliwe	
<i>Edyta Nalewajk</i> Jakie motyle możemy spotkać w Trójmiejskim Parku Krajobrazowym?	19
III. W szkole podstawowej — zalecane	
<i>Agnieszka Pieleszek</i> Jak radni mogą nam pomóc w budowie nowego placu zabaw?	27
IV. W gimnazjum — obligatoryjne	
<i>Ewa Faka</i> Pamiętajmy o bohaterach — płk Stanisław Dąbek	35
<i>Grażyna Szotrowska</i> Za chleb i wolność, i nową Polskę... — Grudzień 1970	43
<i>Elżbieta Mazurek, Alicja Budzińska, Monika Jabłońska, Elżbieta Komosińska, Grażyna Magulska, Jolanta Orent, Agnieszka Pieleszek, Marek Stożyński, Alina Styrna, Urszula Szewczuk</i> Co kryje w sobie Kamienna Góra?	60
<i>Danuta Durowska, Ewa Pocijewska, Zofia Skrodziuk</i> Jaka jest nasza szkoła?	65
<i>Ewa Madziąg, Elżbieta Mazurek</i> Interdyscyplinarny przewodnik dydaktyczny po okolicy Zespołu Szkół nr 14 w Gdyni-Dąbrowie	71
<i>Małgorzata Zygmunt</i> Gdynia i jej miasta bliźniacze	90
<i>Iwona Kotowska</i> Środowisko geograficzne Kępy Redłowskiej	96
<i>Iwona Chojnacka, Elżbieta Cymerys, Agnieszka Gawin, Małgorzata Kuksinowicz, Stella Laudańska, Monika Szumska</i> Kogo i dlaczego umieścić w gdyńskiej galerii osobowości — sport, kultura, polityka	105
<i>Marek Stożyński</i> Nakręmy się na Gdynię!!!	117
V. W szkole ponadgimnazjalnej — doskonałe	
<i>Wiesława Krysztofowicz, Beata Ryl, Joanna Spisak-Pietruszka, Ewa Szymczak</i> Czy żyjemy nad czystym Bałtykiem?	131

**projekty
edukacyjne**

Na początek trochę teorii...

Rok szkolny 2010/2011 zapadnie w pamięci nauczycieli między innymi tym, że od tego roku decyzją Ministerstwa Edukacji Narodowej w klasach I i II gimnazjum, a w następnych latach obowiązek ten obejmie również klasy III, uczniowie mają pracować metodą projektu. Minister Katarzyna Hall podpisała 20 sierpnia 2010 r. *Rozporządzenie zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych*. Jest to nowelizacja *Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych* (Dz. U. nr 83, poz. 562 z późniejszymi zmianami).

Począwszy od roku szkolnego 2010/2011 uczniowie tych klas gimnazjum, w których obowiązuje nowa podstawa programowa kształcenia ogólnego, będą mieli obowiązek realizacji — w trakcie kształcenia w gimnazjum — projektu edukacyjnego. Informacja o udziale ucznia w realizacji projektu edukacyjnego oraz jego temat będą zamieszczone na świadectwie ukończenia gimnazjum. Do dyrektora gimnazjum, który w porozumieniu z radą pedagogiczną ustala szczegółowe warunki realizacji projektu edukacyjnego, należy określić, jakie działania będzie obejmował edukacyjny projekt i w jaki sposób będzie prowadzony. Zakres planowanych zadań ujętych projektem każdorazowo zależeć będzie od tego, jakie możliwości organizacyjne posiada szkoła. Do obowiązków wychowawców klas, w których uczniowie będą realizować zespołowy projekt edukacyjny, będzie należało poinformowanie ich rodziców (lub opiekunów) o sposobie i formie realizacji projektu. Ponieważ udział ucznia w realizacji projektu podlega ocenianiu i będzie stanowił składową oceny z zachowania, zapis taki powinien pojawić się również w wewnętrznych kryteriach oceniania. W statutach gimnazjów również powinny pojawić się odpowiednie zapisy. Rozporządzenie zakłada, że rodziców o sposobie i formie realizacji projektu będzie należało powiadomić do 30 września każdego roku.

Projekt edukacyjny jako metoda nauczania nie jest nową formą pracy z uczniami, ale obligatoryjne jej stosowanie w gimnazjum zaczęło obowiązywać dopiero teraz.

Na początek trochę historii...

Metoda projektu pochodzi ze Stanów Zjednoczonych, gdzie zaczęto ją stosować na początku XX wieku. Za jej twórcę uważa się Williama Kilpatricka. Twierdził on, że metoda ta nie jest w istocie jedną z wielu metod kształcenia, lecz naczelną zasadą dydaktyczną. Uważał, że uczniowie powinni samodzielnie zdobywać wiadomości i sprawdzać umiejętności w konkretnych sytuacjach życiowych, zamiast przyswajać wiedzę teoretycznie. Nie powinni być zmuszani do podejmowania niechcianych przez nich działań, bo nieakceptowane — nie przyniosą zakładanych, trwałych i zadowalających osiągnięć. To uczniowie sami mają decydować,

co chcą robić, szkoła zaś ma stworzyć sprzyjające ich rozwojowi warunki, a sposób postępowania nauczyciela ma umożliwić realizację operacyjnych¹⁾ celów kształcenia.

W różnych opracowaniach z dziedziny pedagogiki pojawia się obecnie wiele tekstów definiujących, czym jest projekt edukacyjny. Uogólniając je, można powiedzieć, że w praktyce szkolnej metoda projektu sprowadza się do tego, iż zespół uczniów inicjuje, planuje, wykonuje i prezentuje pewne przedsięwzięcie oraz ocenia jego wykonanie. Można przyjąć, że projekt edukacyjny to metoda nauczania, która polega na tym, że uczniowie realizują określone zadanie w oparciu o wcześniej przyjęte założenia. Istota metody projektu polega głównie na tym, że to uczniowie samodzielnie dążą do realizacji określonego przedsięwzięcia, które może być zadaniem praktycznym, problemem dydaktycznym albo wychowawczym, do którego sami wcześniej opracowali odpowiednie założenia. Projekt, w zależności od zaplanowanych działań, może trwać dzień, kilka dni, tygodni, a nawet cały rok szkolny. Przy dobrze utrwalonej metodzie można tak zaplanować działania, że wszystkie etapy projektu zostaną zrealizowane w czasie jednych zajęć edukacyjnych, bo nie w czasie trwania leży istota projektu, a w etapach i warunkach jego realizacji.

Czym różni się projekt edukacyjny od innych metod nauczania?

Cechą charakterystyczną projektu edukacyjnego jest to, że:

- zakłada samodzielność uczniów;
- obejmuje wyznaczone zadania problemowe;
- ma określone cele i metody pracy;
- uwzględnia określone terminy realizacji całości i poszczególnych etapów;
- wyznacza osoby odpowiedzialne za jego realizację;
- znane są kryteria oceny poszczególnych etapów i rodzajów aktywności uczniów;
- rezultaty pracy są prezentowane publicznie w różnych formach;
- podstawowe informacje dotyczące zadania (temat, cele, metody pracy, terminy i kryteria oceny) przygotowywane są przez nauczyciela w formie instrukcji.

Ważną zaletą metody projektu jest samodzielna praca uczniów, w trakcie której mają oni możliwość praktycznego wykorzystania swoich wiadomości i umiejętności, w tym umiejętności kluczowych, takich jak:

- twórcze rozwiązywanie problemów teoretycznych i praktycznych;
- planowanie pracy;
- podejmowanie decyzji grupowych;
- wyszukiwanie informacji w różnych źródłach;
- negocjowanie sposobu rozwiązań;
- wyrażanie własnych opinii i wysłuchiwanie opinii innych członków grupy;
- dzielenie się rolami i zadaniami w grupie;
- ocena swojej pracy i pracy grupy.

Ta wymieniona wyżej lista umiejętności, nazywanych kluczowymi, w jeszcze obowiązującej tzw. starej podstawie programowej nazwana została umiejętnościami ponadprzedmiotowymi. W nowej podstawie programowej, krocząco wchodzącej do szkół, umiejętności te zostały

¹⁾ **Cel operacyjny** — cel określający kształtowaną lub sprawdzaną umiejętność ucznia. Musi być mierzalny, np.: uczeń potrafi pisać, rysować, planować itp.

określone w celach edukacyjnych, które „pochłonęły” również nieistniejące już standardy wymagań egzaminacyjnych. Do kluczowych należą umiejętności:

- planowania
- organizacji pracy własnej uczniów
- pracy w grupie
- komunikowania się
- przyjmowania odpowiedzialności
- zbierania i selekcjonowania informacji
- rozwiązywania problemów
- podejmowania decyzji
- twórczego myślenia
- samooceny oraz oceny pracy grupy i jej członków.

Formy realizacji projektu

Projekt może być realizowany indywidualnie lub grupowo. Realizowany indywidualnie rozwija u uczniów poczucie odpowiedzialności za wykonanie zadania, a nauczycielowi ułatwia ocenę pracy ucznia. Wykonywany grupowo rozwija u uczniów umiejętności niezbędne do tego typu pracy – komunikację, słuchanie innych, wspólne podejmowanie decyzji, ćwiczenie wystąpień publicznych. Temat projektu ustala się według trzech sposobów:

- nauczyciel określa ramy projektu, zorganizowani w grupy uczniowie wybierają tematy, nad którymi poszczególne grupy będą pracowały;
- nauczyciel przedstawia szereg pomysłów, natomiast uczniowie w grupach wybierają jeden spośród nich, uważając, aby tematy poszczególnych grup nie były identyczne;
- wszystkie grupy realizują ten sam temat określony przez nauczyciela. Ten sposób może wpłynąć na rywalizację między grupami, a co za tym idzie, może być przyczyną konfliktów w klasie. W tej sytuacji największy nacisk w ocenieniu należy położyć na twórcze i oryginalne rozwiązanie wybranych zadań.

Instrukcja do projektu

Przygotowana przez nauczyciela instrukcja powinna zawierać wszystkie informacje, ważne dla prawidłowego zrealizowania projektu, tj.:

- temat projektu i jego cele (*pamiętamy o celu ogólnym i celach szczegółowych – o tym bardziej szczegółowo w dalszej części wstępu*);
- zadania do zrealizowania;
- źródła informacji lub obiekty badań czy obserwacji;
- terminy prezentacji i terminy konsultacji z nauczycielem;
- sposoby i czas prezentacji projektu;
- kryteria oceny.

Instrukcję można sporządzić także w postaci tabeli. Porządkuje ona informację i jest czytelna dla wykonawców. Może wyglądać tak:

Imiona i nazwiska członków grup	Temat projektu – zadania	Terminy konsultacji i prezentacji	Kryteria oceniania

Prezentacja i ocena projektu

Ważną częścią realizacji projektu edukacyjnego jest jego prezentacja. Zachęćmy uczniów do starannego jej przygotowania. Pamiętajmy, aby mieli wystarczająco dużo czasu na to przygotowanie. Informację o sposobie prezentacji można zapisać w instrukcji. Odbiorcami prezentacji mogą być uczniowie klasy, szkoły oraz członkowie lokalnej społeczności, zależnie od tego, czego dotyczył projekt. Forma prezentacji w dużym stopniu zależy od tematu projektu. Mogą to być:

- wystawy prac wykonanych przez uczniów (foldery, albumy, prace plastyczne) z ich komentarzem;
- inscenizacje;
- wykłady;
- pokazy filmów wideo przygotowanych przez uczniów, prezentacje multimedialne, nagrania magnetofonowe, np. przeprowadzonych w ramach projektu wywiadów;
- prezentacje plakatów z projektami.

Na ocenianie projektu uczniowie czekają najbardziej. Starajmy się oceniać, pamiętając o kilku ważnych zasadach:

- oceniane powinno być to, co jest ważne, a nie to, co łatwo ocenić;
- kryteria oceny powinny być znane od początku pracy nad projektem;
- celem oceniania powinno być wskazanie tego, co uczniowie powinni poprawić w kolejnych projektach (*jeśli jest to możliwe, w czasie konsultacji należy udzielać uczniom informacji zwrotnej, aby mieli czas na poprawę prac przed ich ostateczną oceną*);
- uczniowie powinni uczestniczyć w ocenie jako partnerzy negocjacji prowadzonych w oparciu o jawne, wcześniej ustalone kryteria i włączać się do dyskusji nad oceną projektów innych grup;
- oceny można dokonać na wcześniej przygotowanym arkuszu, uwzględniając wszystkie aspekty i kryteria oceniania, wcześniej wynegocjowane z uczniami.

Kto może dokonać oceny projektu?

Projekt mogą oceniać sami jego wykonawcy, nauczyciel bądź zespół nauczycieli koordynujących projekt czy specjalnie powołana komisja oceniająca, np. prezentację (eksperti, zaproszeni goście, uczniowie nie biorący udziału w projekcie). Etap oceniania jest szczególnie ważny, ponieważ uczy analitycznego spojrzenia na pracę swoją i innych grup, pozwala na werbalizowanie opinii i obrony własnych argumentów, dlatego ważne jest, aby uczniowie oceniali projekty innych uczniów. Propozycję przykładowego arkusza oceny zamieszczam niżej. Zawartość tabeli oczywiście może być różna, zależnie od ustaleń z uczniami, formuły realizowanego projektu, zakładanych kształtowanych umiejętności itp.

Arkusz oceny projektu pod tytułem

Grupa

Termin prezentacji

Etap realizacji projektu	Umiejętności	Ocena
Formułowanie tematu	– precyzyjne sformułowanie tematu – jasne określenie celów projektu
Zbieranie i opracowywanie materiałów	– selekcja informacji – krytyczna ocena informacji – przetwarzanie informacji – nadawanie jej nowej formy
Prezentacja	– wykorzystanie czasu prezentacji – zainteresowanie innych uczniów – sposób mówienia (precyzja wypowiedzi, odpowiedni dobór słów, poprawność merytoryczna)
Praca w grupie	– udzielanie sobie informacji – sposób podejmowania decyzji – słuchanie siebie nawzajem – rozwiązywanie konfliktów – zaangażowanie innych w pracę – samoocena postępów w pracy

Sumując powyższe omówienie, należy przyjąć, że zadanie można nazwać projektem edukacyjnym, gdy odnosi się do podstawy programowej, uwzględnia program wychowawczy szkoły, podejmuje problem badawczy lub analizuje zjawisko społeczne oraz:

- posiada tytuł
- uczniowie znają:
 - jego cele i formy realizacji
 - terminy poszczególnych etapów i całości zadania
 - osoby odpowiedzialne za realizację
 - kryteria i sposób oceniania
 - odbiorców pracy
 - zasady i formy prezentacji wyników swojego projektu.

W celu uporządkowania i możliwie najbardziej czytelnego przedstawienia kolejnych kroków realizacji projektu poszczególne elementy zestawiałam w tabeli poniżej.

Lp.	Kolejne etapy projektu	Czynności nauczyciela (N) i czynności uczniów (U)
1.	Wybór zagadnienia – wyłonienie tematu	<p>N:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zapoznaje uczniów z metodą projektu, • pomaga w określeniu treści, tematu lub sformułowaniu problemu przyszłego projektu, • zapoznaje z materiałami; <p>U:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wstępnie – samodzielnie lub w zespołach, z nauczycielem lub rodzicami – poznają materiały dotyczące projektu. <p><u>Ustalanie tematu</u></p> <p>N:</p> <ul style="list-style-type: none"> • określa cele, • formułuje problemy, • wprowadza w tematykę ogólną; <p>U:</p> <ul style="list-style-type: none"> • w grupach wybierają tematy szczegółowe.
2.	Planowanie	<p>N:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pomaga w dostępie do materiałów i innych źródeł informacji, • podaje informacje o prawidłowościach pracy z materiałami i innymi źródłami, • pomaga wybrać kryteria oceny, • opracowuje instrukcję* do projektu lub przygotowuje kontrakt**, • ustala zadania w poszczególnych grupach (<i>karty pracy</i>) lub obowiązki i zakres pracy, • ustala harmonogram działań, • określa formy prezentacji rezultatów, • sprawdza przygotowania uczniów do realizacji wybranego tematu; <p>U:</p> <ul style="list-style-type: none"> • poszukują źródeł informacji, • analizują dane, zwracając się do nauczyciela jedynie po szczegółowe rekomendacje, • samodzielnie opracowują spostrzeżenia, • określają źródła informacji (<i>dodatkowe materiały, zasoby internetowe</i>), • opracowują spis literatury.

3.	Poszukiwanie	<p>N:</p> <ul style="list-style-type: none"> • obserwuje i doradza, • pośrednio kieruje pracą, • przewiduje efekty i udziela informacji wspomagających pracę uczniów, • dostrzega indywidualny wkład każdego ucznia w projekt; <p>U:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zbierają informacje, • przeprowadzają analizę, • konfrontują ze sobą różne punkty widzenia, • indywidualnie lub grupowo projektują pracę.
4.	Opracowanie	<p>N:</p> <ul style="list-style-type: none"> • udziela rad, • pokazuje wzorce dobrze sformułowanych projektów, • pomaga napisać: <ul style="list-style-type: none"> — wstęp, — bibliografię, — zakończenie, • pomaga prawidłowo określić formę; <p>U:</p> <ul style="list-style-type: none"> • piszą i legalizują pracę, • tworzą projekt jako jedną całość.
5.	Prezentacja projektu	<p>N:</p> <ul style="list-style-type: none"> • słucha, zadaje pytania; <p>U:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opracowują plan prezentacji, • indywidualnie prezentują się, • biorą czynny udział w dyskusji na temat prac innych uczniów (<i>w prezentacji uczestniczą wszyscy członkowie zespołu</i>).
6.	Ocenianie	<p>N:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenia***, stosując kryteria określone w instrukcji: <ul style="list-style-type: none"> — każdego ucznia, — poszczególne fazy pracy, — pracę w całości, • pokazuje niewykorzystane możliwości, • daje wskazówki do przyszłej pracy; <p>U:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dokonują samooceny i oceniają zespoły, • omawiają oceny innych uczestników grupy.

***Instrukcja** do projektu (jak wskazano wyżej) powinna zawierać:

1. Temat projektu.

Temat powinien być tak sformułowany, aby wskazywał na problem, nad jakim będą pracowali uczniowie, np.: Jak wyglądało kiedyś nasze miasto? Jakie drzewa znajdują się w przyszłolnym parku? Jak dbać o zdrowie? itp.

2. Cele.

Pamiętajmy:

Cele ogólne odnoszą się do kierunków działań edukacyjnych, są wieloznaczne, niemierzalne. **Cele szczegółowe muszą być operacyjne** (czynnościowe), wyrażają zamierzone osiągnięcia i przy ich pomocy należy formułować **cele projektu edukacyjnego** i innych form planowania metodycznego. W realizowanym z uczniami projekcie ustalmy jeden, najwyżej dwa cele ogólne (np.: kształtowanie wybranych umiejętności, rozwijanie zainteresowań, planowanie zamierzonych działań itp.) i kilka celów szczegółowych, nazywanych w projekcie edukacyjnym również **celami praktycznymi**, w formie czasowników operacyjnych (uczeń potrafi: wskazać, wymienić, zaplanować, zrealizować, przeprowadzić itp.)

3. Zadania prowadzące do realizacji celów, w tym **karty pracy** do realizacji zadań.

4. Źródła, w których należy poszukiwać informacji.

5. Terminy konsultacji oraz realizacji poszczególnych etapów.

6. Sposoby i czas prezentacji projektu.

7. Kryteria oceny projektu.

8. Miejsce na autorefleksję (np. w formie ankiety).

****Kontrakt** to forma instrukcji przygotowana przez nauczyciela określająca obowiązki obu stron (w zależności od źródła w fazie planowania można spotkać „instrukcję” lub „kontrakt”).

*****Ocena** nauczyciela:

*W trakcie trwania projektu realizujący go nauczyciele wybrane zadania mogą wykorzystywać do oceniania bieżącego czy sumującego z nauczanego przez siebie przedmiotu. Przypominam, iż z rozporządzenia wynika, że stopień zaangażowania w realizację projektu stanowi jedną ze składowych oceny z zachowania. Tu również można stosować ocenianie **bieżące** służące do monitorowania postępów pracy w trakcie realizacji projektu oraz **ocenianie końcowe** – przedmiotem którego jest to, co zostało zapisane w kontrakcie.*

Po zrealizowaniu zadań objętych projektem, dokonaniu prezentacji jego wytworów i ocenie pracy uczestnicy powinni napisać krótkie sprawozdanie. Mogą je sporządzić członkowie poszczególnych grup zadaniowych. Pomoże to koordynatorowi w ocenie przebiegu całości projektu, będzie źródłem wiadomości o jego przebiegu i materiałem do ewaluacji. Sprawozdanie może wyglądać tak, jak pokazuje niżej załączony wzór:

Sprawozdanie z realizacji zadania

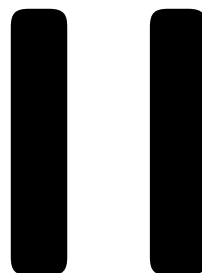
.....
w ramach projektu

Skład zespołu zadaniowego:

- 1.
- 2.
- 3.
1. Czas realizacji zadania
2. Krótki opis przebiegu realizacji zadania.
 - a) Wykaz źródeł informacji wykorzystywanych w czasie realizacji zadania.
 - b) Przedstawienie własnych rozwiązań poszczególnych zadań.
 - c) Analiza wyników przeprowadzonych badań.
 - d) Wnioski.
3. Refleksje pod kątem przydatności zdobytej wiedzy (czego się nauczyli) podczas realizacji projektu.
4. Informacje dotyczące trudności, jakie wystąpiły w czasie realizacji zadań, i sposobów radzenia sobie z nimi.
5. Krótka autorefleksja na temat atmosfery i współpracy w zespole, wspólnych przeżyć.
6. Załączniki, np. wzory ankiet, opracowane zasady, gry dydaktyczne, graficzne przedstawienie wyników badań, zdjęcia, notatki, bibliografia.

W publikacji znajdą Czytelnicy projekty proponowane do realizacji na wszystkich etapach edukacji, począwszy od przedszkola, a skończywszy na szkole ponadgimnazjalnej. Im wcześniej uczeń zetknie się z tą metodą, tym łatwiej będzie mu pracować nią w gimnazjum, gdzie jest obowiązkowa.

Elżbieta Mazurek
konsultant GODN

w przedszkolu

też możliwe

Jakie motyle możemy spotkać w Trójmiejskim Parku Krajobrazowym?

Metodę projektu można stosować na wszystkich etapach edukacji, również w przedszkolu, ale konieczna jest wówczas współpraca z rodzicami. Przedstawiam Państwu propozycję projektu edukacyjnego do realizacji z dziećmi w wieku 4–5 lat. Poza głównym zadaniem poznania życia motyli, ze szczególnym uwzględnieniem tych występujących w Trójmiejskim Parku Krajobrazowym, jest to również okazja do wdrożenia rodziców do współpracy z nauczycielem i czerpania radości ze wspólnej pracy z dzieckiem. Treści merytoryczne uwzględniają nową podstawę programową według Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 r. w Dz. U. z dnia 15 stycznia 2009 r. nr 4, poz. 17, pkt 12: „Wychowanie dla poszanowania roślin i zwierząt:

1. wymienia rośliny i zwierzęta żyjące w różnych środowiskach przyrodniczych, np. na polu, na łące, w lesie;
2. wie, jakie warunki są potrzebne do rozwoju zwierząt (przestrzeń życiowa, bezpieczeństwo, pokarm) i wzrostu roślin (światło, temperatura, wilgotność);
3. potrafi wymienić zmiany zachodzące w życiu roślin i zwierząt w kolejnych porach roku; wie, w jaki sposób człowiek może je chronić i pomóc im, np. przetrwać zimą”.

Przedstawiony projekt edukacyjny nie zawiera terminów realizacji. Proponuję zrealizować go w ciągu dwóch tygodni późną wiosną i połączyć z wyjściem do Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego. Ze względu na grupę wiekową 4–5 lat nie dokonujemy oceny realizacji zadań w formie pisemnej, lecz w formie przekazania wypełnionych kart pracy.

Projekt zakończony jest prezentacją strojów motyli wykonanych dla dzieci wspólnie z rodzicami, wspólnym baleem oraz wystawą prac plastycznych ilustrujących motyle występujące w Trójmiejskim Parku Krajobrazowym.

Projekt edukacyjny — propozycja

TEMAT: *Jakie motyle możemy spotkać w Trójmiejskim Parku Krajobrazowym?*

Cele główne:

- poznanie życia motyli
- wdrożenie rodziców do czynnego udziału w zbieraniu informacji o motylach w Trójmiejskim Parku Krajobrazowym.

Cele szczegółowe

Dziecko potrafi:

- rozpoznać motyla wśród innych owadów
- wskazać środowisko życia motyli
- nazwać elementy budowy motyla
- wykonać model motyla
- rozpoznać na ilustracjach motyle występujące w Trójmiejskim Parku Krajobrazowym
- rozpoznać etapy rozwoju motyla
- wymienić nazwy motyli występujących w Trójmiejskim Parku Krajobrazowym.

Harmonogram projektu

Lp.	Zadania dla dzieci	Termin realizacji	Osoba odpowiedzialna
1.	Na karcie pracy zakreśla motyla wśród innych owadów.		Nauczyciel
2.	Wybiera obrazek przedstawiający środowisko życia motyli.		Nauczyciel
3.	Na karcie pracy zakreśla te rysunki, które przedstawiają elementy budowy motyla.		Nauczyciel
4.	Wykonuje model motyla z plasteliny, modeliny, masy solnej, gliny.		Nauczyciel
5.	Wykonuje emblematy motyli, ozdabia według własnych pomysłów (posłużą jako kotyliony dla rodziców na bal).		Nauczyciel
6.	Wyszukuje w literaturze dodatkowe informacje dotyczące życia motyli w Trójmiejskim Parku Krajobrazowym.		Rodzice
7.	Przygotowuje ilustracje o motylach występujących w Trójmiejskim Parku Krajobrazowym.		Rodzice
8.	Koloruje według kodu motyla.		Nauczyciel
9.	Wymienia kilka nazw motyli występujących w Trójmiejskim Parku Krajobrazowym.		Nauczyciel
10.	Przygotowuje z rodzicami stroje na bal motyli.		Nauczyciel + Rodzice

Prezentacja projektu

1.	Wystawa prac rodziców i dzieci „Motyle w TPK”.		Nauczyciel
2.	Wspólna zabawa rodziców i dzieci.		Nauczyciel

Załączniki

Karta pracy nr 1

Zakreśl motyla wśród innych owadów.

Karta pracy nr 2

Wskaż obrazek przedstawiający środowisko życia motyli.

Karta pracy nr 3

Zakreśl te rysunki, które przedstawiają elementy budowy motyla.

Karta pracy nr 4

Pokoloruj motyla według kodu:

— kolor fioletowy

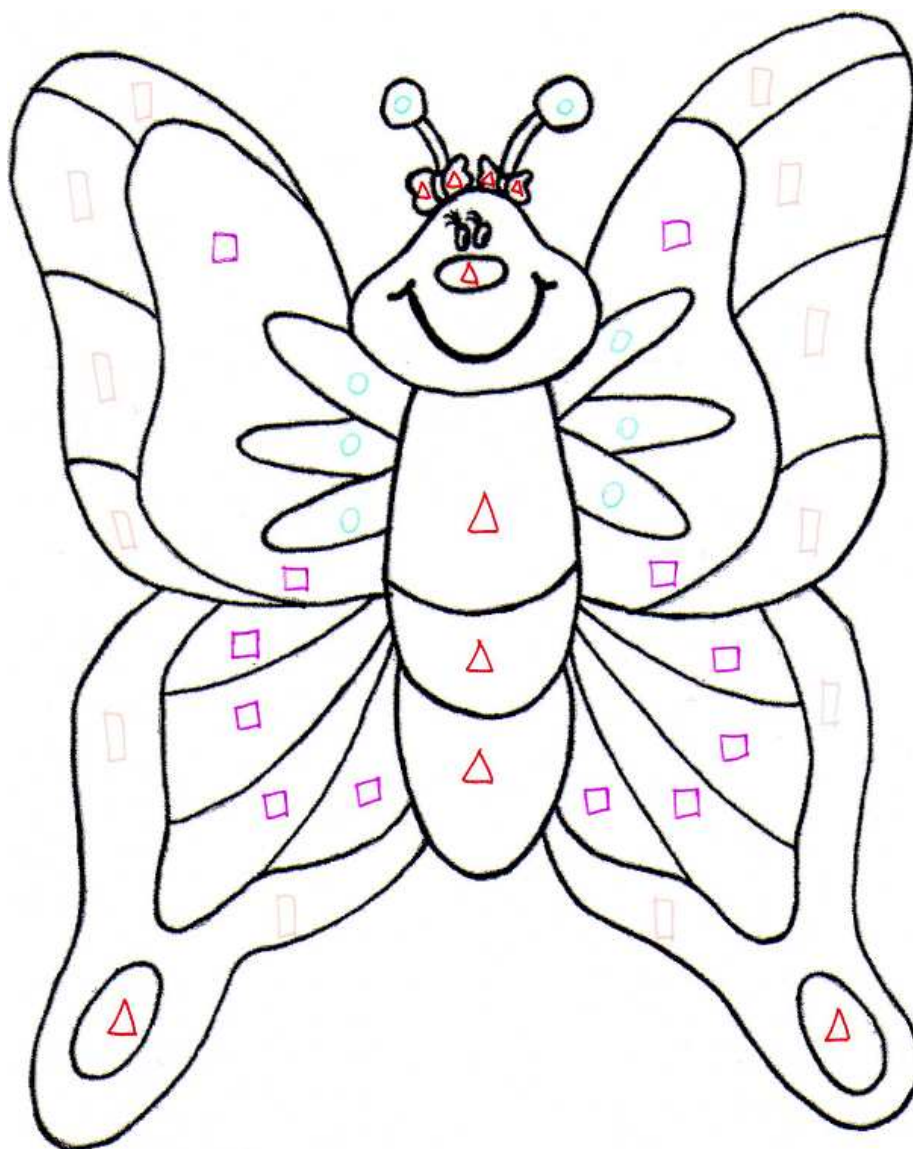
— kolor czerwony

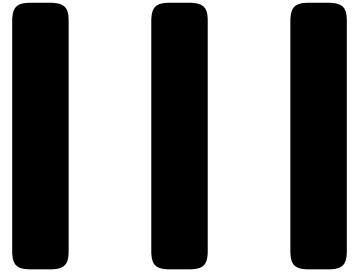
— kolor pomarańczowy

— kolor zielony

*Edyta Nalewajk
Przedszkole nr 23 w Gdyni*

**w szkole
podstawowej**
zalecane

Jak radni mogą nam pomóc w budowie nowego placu zabaw?

OPIS PROJEKTU

Projekt edukacyjny jest metodą nauczania, która kształtuje wiele umiejętności oraz integruje wiedzę z różnych dziedzin. Jego istotą jest samodzielna praca uczniów służąca realizacji określonego zadania.

Przedstawiony niżej projekt ma charakter działania lokalnego, adresowany jest do uczniów klasy IV i V szkoły podstawowej, obejmuje następujące edukacje: język polski, historię, technikę, plastykę i matematykę.

STRUKTURA PROJEKTU

1. Cele projektu i kryteria oceny.
2. Harmonogram działań i terminy realizacji.
3. Prezentacja.
4. Ocena i ewaluacja.

CELE PROJEKTU

Cele główne:

- pobudzanie postaw kreatywnych ucznia w procesie zdobywania umiejętności i gromadzenia wiedzy,
- poznanie funkcji radnego,
- zainspirowanie uczniów do aktywności na rzecz swojego regionu lub dzielnicy,
- zastosowanie w praktyce wiedzy z różnych dziedzin,
- rozwijanie współpracy i umiejętności planowania działań oraz postaw społecznych,
- budowa nowego placu zabaw.

Cele szczegółowe

Uczeń potrafi:

- skontaktować się z radnym dzielnicy, w której znajduje się jego szkoła,
- wymienić zadania radnego,

- zredagować list oficjalny,
- zaprojektować lub namalować plac zabaw,
- zorganizować zbiórkę podpisów wśród uczniów,
- obliczyć pole placu przed szkołą, stosując odpowiednie wzory,
- dostrzec czynniki polityczne, które wpływają na rzeczywistość,
- dostrzec związki przyczynowo-skutkowe w polityce lokalnej,
- zaplanować i wykonać zadanie techniczne; zorganizować miejsce pracy.

KRYTERIA OCENY

Każde z zadań będzie oceniane pod względem:

- terminowości,
- estetyki,
- zaangażowania w pracę,
- poprawności wykonania (część matematyczna i polonistyczna).

Uczniowie dokonają również samooceny.

HARMONOGRAM DZIAŁAŃ

Zanim przejdziemy do realizacji, uczniowie zostają zapoznani z tematem projektu i otrzymują dokładne instrukcje (załącznik nr 1).

Etap 1 – Praca w terenie. Termin realizacji:

Uczniowie w 4-osobowych grupach mierzą plac przed szkołą. Dwie osoby zajmują się mierzeniem, a dwie zapisywaniem danych. Potem każdy uczeń oblicza pole prostokątnego placu.

Czas pracy: 1 godzina lekcyjna.

Grupy, z pomocą nauczyciela matematyki, rysują szkolny plac w skali 1:10. Następnie starają się oszacować, co można tam zbudować. Aby wykonać to zadanie, uczniowie dostają przykładowe ilustracje z wymiarami elementów tworzących place zabaw.

Czas pracy: 1 godzina lekcyjna.

Etap 2 – Projektowanie. Termin realizacji:

Na lekcji techniki uczniowie tworzą makiety lub projekty placów zabaw (praca w grupach 4-osobowych, zadanie do wyboru).

Czas pracy: 1 lub 2 godziny lekcyjne.

Na lekcji plastyki uczniowie malują zaprojektowany przez siebie plac zabaw (praca indywidualna).

Czas realizacji: 1 godzina lekcyjna.

Etap 3 – Kim jest radny? Termin realizacji:

Na lekcji historii uczniowie dowiadują się, kim są radni i jakie są ich zadania. Mają za zadanie odnaleźć kontakt do radnego urzędującego w rejonie, w którym znajduje się szkoła.

Czas pracy: 1 godzina lekcyjna.

Na lekcji języka polskiego uczniowie poznają zasady pisania listu oficjalnego oraz piszą przykładowy list. Zadaniem domowym jest napisanie oficjalnego listu do radnego w sprawie budowy szkolnego placu zabaw. Najlepszy list zostanie przekazany radnemu.

Czas pracy: 1 godzina lekcyjna.

Wybrany zostaje najlepszy list oficjalny, pod którym zostaną zebrane podpisy uczniów całej szkoły. Uczniowie dzielą się na grupy. Każda z nich musi krótko opowiedzieć danej klasie o projekcie oraz zebrać podpisy od jej uczniów.

Np.: grupa 1 zbiera podpisy od I klasy, grupa 2 – od II klasy, grupa 3 – od III klasy, grupa 4 – od VI klasy.

Czas pracy: 1 godzina lekcyjna.

Etap 4 – Spotkanie z radnym. Termin realizacji:

Uczniowie jadą na spotkanie z radnym w godzinach jego urzędowania, po wcześniejszym umówieniu (można też, jeśli jest taka możliwość, zaprosić radnego do szkoły). Podczas spotkania dzieci dowiadują się o jego pracy oraz wręczają mu list z prośbą o pomoc w budowie placu zabaw.

Etap 5 – Prezentacja. Termin realizacji:

Wystawa projektów placów zabaw i prac plastycznych. Można również zaprezentować kopię oficjalnego listu do radnego.

Etap 6 – Samoocena oraz ankieta.

Na lekcji wychowawczej uczniowie dokonują samooceny swojej pracy (indywidualnej i grupowej) oraz wypełniają ankietę ewaluacyjną (załącznik nr 2).

Załącznik nr 1

PROJEKT EDUKACYJNY

Jak radni mogą nam pomóc w budowie nowego placu zabaw?

język polski/historia/technika/plastyka/matematyka

klasa IV i V

INFORMACJA DLA UCZNIÓW

Czy chciałbyś/chciałabyś, aby nasza szkoła miała nowoczesny plac zabaw? Jeśli tak, to kto może pomóc nam go zbudować? Jak zdobyć pieniądze potrzebne do tego działania? Jak zaprojektować wymarzony plac zabaw?

Na te i wiele innych pytań znajdziesz odpowiedzi w trakcie naszego projektu.

Cele projektu

Celem naszego projektu jest:

- rozwijanie Waszej kreatywności w procesie zdobywania wiedzy,
- poznanie przez Was funkcji radnego,
- zainspirowanie do działań na rzecz swojego regionu lub dzielnicy,
- nauczenie Was zastosowania w praktyce wiedzy z różnych dziedzin,
- nauczenie Was współpracy i planowania działań,
- zaplanowanie nowego placu zabaw.

Podczas realizacji projektu:

- poznanie radnych dzielnicy, w której znajduje się nasza szkoła,
- dowiedzieć się, jakie są zadania radnego,
- zredagujecie list oficjalny,
- zaprojektujecie lub namalujecie plac zabaw,
- zorganizujecie zbiórkę podpisów od innych uczniów,
- obliczycie pole placu przed szkołą, stosując odpowiednie wzory,
- zaplanujecie zadanie techniczne,
- wykonacie zaplanowane projekty.

Kryteria oceny

Każde z zadań będzie oceniane pod względem:

- terminowości,
- estetyki,
- zaangażowania w pracę,
- poprawności wykonania (część matematyczna i polonistyczna).

Dokonacie również samooceny.

Jak będziemy działać?

Etap 1 – Praca w terenie. Termin realizacji:

W 4-osobowych grupach zmierzycie plac przed szkołą. Dwie osoby zajmą się mierzeniem, a dwie zapisywaniem danych. Potem każdy uczeń obliczy pole prostokątnego placu.

Czas pracy: 1 godzina lekcyjna.

Grupy, z pomocą nauczyciela matematyki, narysują szkolny plac w skali 1:10. Następnie oszacują, co można tam zbudować. Aby wykonać to zadanie, dostaniecie przykładowe ilustracje z wymiarami elementów tworzących place zabaw.

Czas pracy: 1 godzina lekcyjna.

Etap 2 – Projektowanie. Termin realizacji:

Na lekcji techniki stworzycie makiety lub projekty placów zabaw (praca w grupach 4-osobowych, zadanie do wyboru).

Czas pracy: 1 lub 2 godziny lekcyjne.

Na lekcji plastyki namalujecie zaprojektowany przez siebie plac zabaw (praca indywidualna).

Czas realizacji: 1 godzina lekcyjna.

Etap 3 – Kim jest radny? Termin realizacji:

Na lekcji historii dowiedziecie się, kim są radni i jakie są ich zadania. Będziecie musieli odnaleźć kontakt do radnego urzędującego w rejonie, w którym znajduje się szkoła.

Czas pracy: 1 godzina lekcyjna.

Na lekcji języka polskiego poznacie zasady pisania listu oficjalnego oraz napiszecie przykładowy list. Zadaniem domowym będzie napisanie oficjalnego listu do radnego w sprawie budowy szkolnego placu zabaw. Najlepszy list zostanie przekazany radnemu.

Czas pracy: 1 godzina lekcyjna.

Wybrany zostaje najlepszy list oficjalny, pod którym zostaną zebrane podpisy uczniów całej szkoły. Podzielicie się na grupy. Każda z grup będzie musiała krótko opowiedzieć danej klasie o projekcie oraz zebrać od jej uczniów podpisy.

Np.: grupa 1 zbiera podpisy od I klasy, grupa 2 — od II klasy, grupa 3 — od III klasy, grupa 4 — od VI klasy.

Czas pracy: 1 godzina lekcyjna.

Etap 4 – Spotkanie z radnym. Termin realizacji:

Pojedziecie na spotkanie z radnym w godzinach jego urzędowania, po wcześniejszym umówieniu. Podczas spotkania dowiedziecie się o jego pracy oraz wręczycie mu list z prośbą o pomoc w budowie placu zabaw.

Etap 5 – Prezentacja. Termin realizacji:

Wystawa projektów placów zabaw i prac plastycznych.

Etap 6 – Samoocena oraz ankieta.

Na lekcji wychowawczej dokonacie samooceny swojej pracy (indywidualnej i grupowej) oraz wypełnicie ankietę.

Załącznik nr 2

KARTA EWALUACJI PROJEKTU

Odpowiedz na pytania, zaznaczając właściwą odpowiedź:

	Tak	Nie	Częściowo
1. Czy zainteresował Cię temat projektu?			
2. Czy chętnie zaangażowałeś się w pracę?			
3. Czy wszystko udało Ci się zrealizować?			
4. Czy napotkałeś trudności w realizacji projektu?			
5. Czy układała się współpraca w Twojej grupie?			
6. Czy odpowiada Ci taka metoda pracy?			

Inne uwagi lub wnioski:

.....

.....

.....

.....

O czym chciałbyś, aby był następny projekt? Wymyśl interesujący Cię temat.

.....

.....

.....

*Agnieszka Pielešek
Amerykańska Szkoła Podstawowa
z Wykładowym Językiem Angielskim w Gdyni*

IV

w gimnazjum
obligatoryjne

Pamiętajmy o bohaterach — płk Stanisław Dąbek

TEMAT: *Pamiętajmy o bohaterach — płk Stanisław Dąbek* (postać i biografia płk. Dąbka oraz historia cmentarza wojskowego w Gdyni-Redłowie).

Założenia projektu

- Zapoznanie uczniów z biografią płk. Stanisława Dąbka oraz historią obrony Kępy Oksywskiej.
- Uczczenie pamięci płk. Stanisława Dąbka.
- Zapoznanie uczniów z historią cmentarza wojskowego w Gdyni-Redłowie.
- Zwrócenie szczególnej uwagi na historię regionu.

Działania

Zebranie i opracowanie materiałów źródłowych na temat życia i śmierci płk. Stanisława Dąbka oraz historii obrony Kępy Oksywskiej i cmentarza wojskowego w Redłowie. Sporządzenie dokumentacji fotograficznej cmentarza wojskowego w Gdyni-Redłowie. Opracowanie merytoryczne i graficzne tematu.

Prezentacja

Przygotowanie wystawy zdjęć i plakatów oraz prezentacji multimedialnych, a także konkursu wiedzy dla uczniów naszej szkoły.

Uzasadnienie wyboru tematu

Wyboru tematu dokonano na podstawie założeń planu wychowawczego klasy na rok szkolny 2010/2011. Jednym z nich jest rozwój postawy patriotycznej wśród uczniów, a także zapoznanie z historią regionu. Ze względu na to, że postać płk. Dąbka dotyczy bezpośrednio historii miejsca zamieszkania uczniów, a także jest powiązana z powojenną historią Gdyni (przenoszenie miejsca pochówku), natomiast sam płk Dąbek może być dla młodzieży wzorem patrioty, przeprowadzenie projektu o takiej tematyce wydaje się idealnym narzędziem realizacji przytoczonego wyżej założenia wychowawczego.

Opis projektu

Tytuł: Pamiętajmy o bohaterach — płk Stanisław Dąbek.

Czas realizacji: od listopada 2010 r. do maja 2011 r.

Uczestnicy projektu: uczennice i uczniowie klasy Ic Gimnazjum nr 18 w Zespole Szkół nr 13 w Gdyni (32 osoby).

Cel projektu (ogólny)

Rozwijanie postawy patriotycznej wśród młodzieży oraz dbanie o istnienie w świadomości narodowej pamięci o ludziach, którzy poprzez swoją życiową postawę mogą być dla nas wzorem patrioty.

Cele szczegółowe

Uczestnicy projektu potrafią:

- zebrać materiały źródłowe dotyczące tematu projektu;
- spośród zebranych materiałów wyselekcjonować najistotniejsze dla realizacji projektu;
- powiązać fakty z życia płk. Stanisława Dąbka z historią regionu;
- scharakteryzować postać płk. Dąbka;
- współpracować w grupie;
- przygotować w odpowiedniej formie i zaprezentować wyniki swojej pracy;
- dokonać samooceny.

Formy realizacji

Uczestnicy projektu biorą udział w zajęciach wprowadzających w temat projektu; poszukują materiałów źródłowych i przeprowadzają ich analizę; przygotowują prezentację multimedialną, opracowanie plastyczne (wystawę zdjęć) oraz konkurs wiedzy; przedstawiają wyniki swojej pracy na forum szkoły.

Harmonogram działań projektowych:

Czynności (zadania do wykonania)	Osoba odpowiedzialna	Termin	Ewentualne koszty	Co jest oceniane?
Wybór tematu.	Zespół klasowy.	Październik 2010 r.	—	Aktywność i zaangażowanie w wybór tematu.
Wprowadzenie w tematykę projektu. Przebieg: Przeprowadzenie godziny wychowawczej na temat biografii płk. Dąbka oraz historii cmentarza w Gdyni-Redłowie. Pierwszego listopada odwiedzamy grób Pułkownika, uczniowie zapalają znicze na grobach żołnierzy i biorą udział w grze dydaktycznej (karty pracy wypełniane w 5-osobowych grupach podczas wizyty na cmentarzu oraz konkurs wiedzy) — załącznik nr 1.	Koordynator projektu i zespół klasowy.	Listopad 2010 r.	Bilety autobusowe, znicze.	Praca w grupach — wykonanie zadań umieszczonych w kartach pracy.
Podział uczestników projektu na grupy tematyczne oraz wybór liderów grup. Grupy tematyczne: <ul style="list-style-type: none"> • Historia cmentarza wojskowego w Redłowie (Miłosz — lider + 3 osoby). • Biografia płk. Dąbka (Krzyś — lider + 3 osoby). • Historia obrony Kępy Oksywskiej (Kuba M. — lider + 3 osoby). • Dokumentacja fotograficzna cmentarza wojskowego w Redłowie (Bartek — lider + 3 osoby; Tosia — lider + 5 osób). • Konkurs o płk. Dąbku (Agata P. — lider + 4 osoby; Julka — lider + 4 osoby). 	Koordynator projektu i zespół klasowy.	Grudzień 2010 r.	—	Sposób wyboru lidera.

Zbieranie i opracowywanie materiałów źródłowych przez grupy, wykonywanie zdjęć i przygotowywanie regulaminu konkursu.	Grupy tematyczne.	4 marca 2011 r.	Wywołanie zdjęć.	Wartość merytoryczna zebranych materiałów i ich przydatność w realizacji projektu.
Wypracowanie i przedstawienie przez każdą z grup formy publicznej prezentacji projektu.	Grupy tematyczne.	25 marca 2011 r.	—	Pomysłowość i kreatywność przedstawionych pomysłów.
Przygotowanie i publiczne przedstawienie projektu — w zależności od grupy tematycznej przygotowanie: wystawy fotografii, prezentacji multimedialnej, plakatów tematycznych, konkursu wiedzy.	Grupy tematyczne.	Przełom kwietnia i maja 2011 r.	Przybory plastyczne, arkusze brystolu, materiały biurowe.	Jakość doboru treści prezentowanych prac (ułożonych pytań konkursowych), staranność i estetyka przedstawionych prac oraz zaangażowanie w ich wykonanie.

Arkusz oceny czynności i umiejętności uczniów

Oceniany element projektu	Umiejętności uczniów	Ocena pracy (w skali 1–6)
Praca w grupach.	Zaangażowanie wszystkich członków grupy. Rozwiązywanie problemów. Samooceńca pracy w grupie.	
Zebranie i opracowanie materiałów. Prezentowanie wyników pracy.	Ilość zgromadzonych materiałów. Różnorodność źródeł informacji. Terminowość. Sposób prezentacji (w tym estetyka przygotowanych prac).	
Poprawność merytoryczna.	Poprawność merytoryczna prezentowanych treści. Zgodność prezentowanych treści z tematem projektu.	

Podsumowanie

Po przeprowadzeniu projektu uczestniczący w nim uczniowie, a także ich rodzice wypełnią przygotowane przez opiekuna projektu ankiety ewaluacyjne (**załącznik nr 2**).

KONTRAKT

TEMAT PROJEKTU: *Pamiętajmy o bohaterach — płk Stanisław Dąbek.*

Na mocy niniejszego kontraktu:

- Uczniowie przyjmują do wykonania zadania projektowe: zebranie, opracowanie i przedstawienie przygotowanych materiałów na forum szkoły zgodnie z tematyką projektu i wyznaczonymi terminami.
- Uczniowie zobowiązują się do złożenia sprawozdania i przedstawienia projektu najpóźniej do 30 maja 2011 r.
- Nauczyciel zobowiązuje się do opieki merytorycznej nad uczniami i do prowadzenia konsultacji projektowych w terminach:
18 lutego
4 marca
25 marca
15 kwietnia
oraz dokonania oceny projektu zgodnie z arkuszem oceny.

Data zawarcia kontraktu:

Podpisy uczniów wykonujących projekt:

Podpis nauczyciela:

Sprawozdanie z realizacji projektu

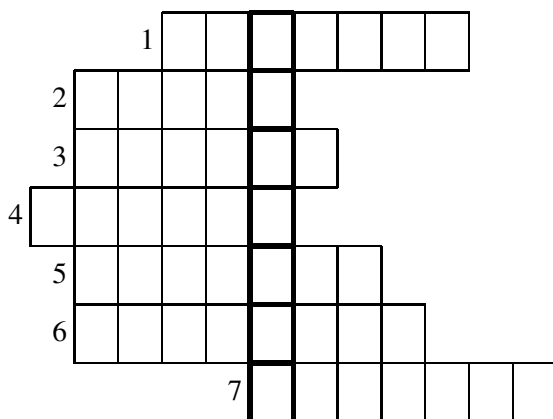
Sprawozdanie z realizacji projektu zostanie sporządzone po zakończeniu prac projektowych i przeanalizowaniu ankiet ewaluacyjnych, które wypełnią zarówno uczniowie biorący udział w realizacji projektu, jak i ich rodzice.

Wzór sprawozdania:

- Temat projektu:
- Skład zespołów zadaniowych:
- Opis przebiegu realizacji zadań projektowych:
- Podsumowanie stopnia realizacji zadań:
- Wnioski z przebiegu projektu oraz z analizy ankiet ewaluacyjnych pod kątem przydatności zdobytej przez uczestników wiedzy i ewentualnych zmian ich postawy wobec podejmowanej tematyki.
- Wnioski z ewaluacji: co można zrobić lepiej podczas prowadzenia kolejnych projektów edukacyjnych?

Załącznik nr 1**Pamiętajmy o bohaterach!****Skład grupy:**

I. Rozwiąż krzyżówkę.

1. Tam Stanisław Dąbek ukończył gimnazjum.
2. Miejsce urodzenia Stanisława Dąbka.
3. Kraj, gdzie walczył Stanisław Dąbek pod koniec I wojny światowej.
4. Bronił jej płk Dąbek we wrześniu 1939 r.
5. Pierwszy stopień wojskowy Stanisława Dąbka w Wojsku Polskim.
6. Imię ojca Stanisława Dąbka.
7. Imię matki Stanisława Dąbka.

II. Na mapie po drugiej stronie kartki wymazano opisy niektórych mogił i pomników — uzupełnijcie braki.

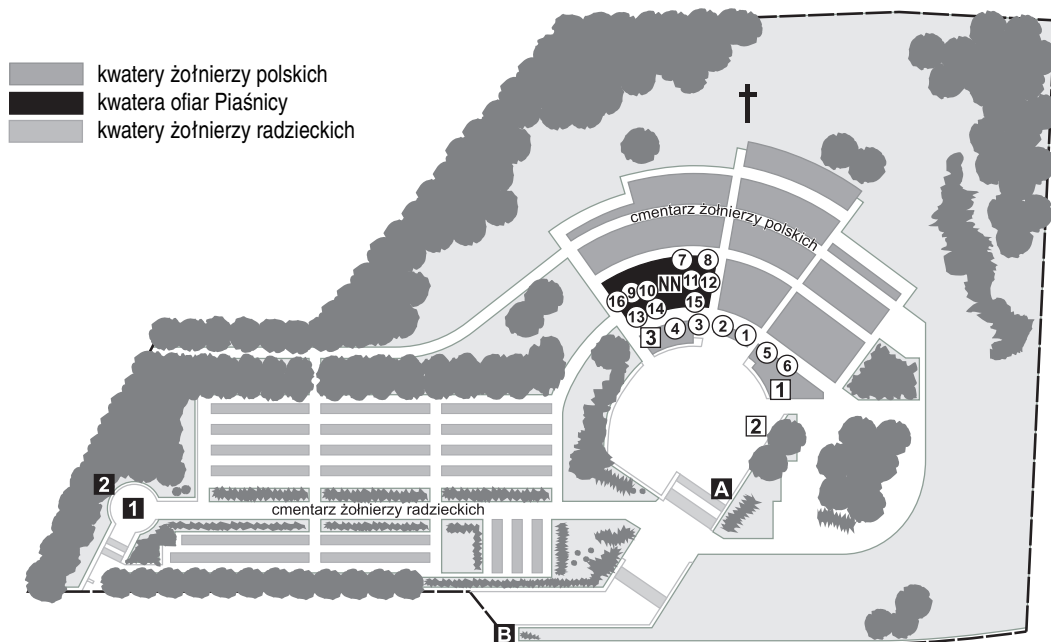
III. Jaki napis widnieje na płycie nagrobnej mogiły płk. Dąbka?

.....

.....

.....

Cmentarz wojkowy w Redłowie*)

POMNIKI

A

.....

.....

.....

B Cmentarz żołnierzy polskich poległych w latach 1939–1945

1 pomnik żołnierzy radzieckich poległych w 1945 r.

2 rzeźba z pomnika Braterstwa Broni ze Skweru Kościuszki

GROBY SYMBOLICZNE

1 Pamięci marynarzy Polskiej Marynarki Wojennej rozstrzelanym lub zmarłym w więzieniach w latach 1946–1956

2 Oficerom polskim zamordowanym przez NKWD wiosną 1940 r. Katyń – Miednoje – Charków

3 W hołdzie marynarzom polskim poległym na morzach i oceanach w latach 1939–1945

NN Bereza Stefan
NN Bieliński Kazimierz
7 Borkowski Stefan
NN Budka Ludwik
16
NN Czarliński-Schedlin Jarostaw
1
1 Dedio Adam
13 Deutsch Marian
12 Gierdziejewski Wacław
NN Hundsdorff Juliusz
9 Jagodziński Stanisław
NN Józewicz Zdzisław
2 Kański Władysław
8 Karwowski Czesław
NN Kiedrowski Władysław
NN Kitowski Józef
NN Kopeć Karol
NN Kossakowski Henryk
NN Kozłowski Adam
NN Kryczyński Leon Najman Mirza
NN Kukowski Witold
NN Leśniczak Marcei
NN Linke Franciszek
10 Łęgowski Stanisław

1 Mieszkowski Stanisław
NN Mikołajczyk Wojciech
1 Mohuczy Adam
NN Nabrocki Witold
NN Nadolski Jan
NN Neugebauer Ignacy
NN Nowacki Czesław
3 Pruszkowski Kazimierz
1 Przybyszewski Zbigniew
NN Rataj Józef
1 Sakowicz Władysław
15 Schwarz Kazimierz
14 Skubiszewski Jan
NN Skupień Lucjan
NN Smoleń Władysław
1 Staniewicz Jerzy
6
NN Szaniawski Włodzimierz
5
NN Szulc Aleksander
NN Turzyński Kazimierz
NN Turzyński Teodor
11 Woda Stanisław
4 Zaucha Stanisław
NN Ziełński Ryszard

*) Źródło: M. Sokołowska, W. Kwiatkowska, *Gdyńskie cmentarze*, Gdynia 2003.

Załącznik nr 2

Ankieta ewaluacyjna projektu edukacyjnego – wypełniają rodzice wraz z dziećmi.

Pamiętajmy o bohaterach – płk Stanisław Dąbek

1. Czy podczas realizacji projektu wystąpiły jakieś trudności? (jeśli tak, proszę opisać, jakie?)

.....
.....
.....

2. Proszę określić, czy i w jakim stopniu udział w projekcie wpłynął na zakres wiedzy i postawę Państwa dziecka wobec historii regionu.

.....
.....
.....

3. Jakie elementy projektu należałoby zmodyfikować lub usunąć?

.....
.....
.....

4. Jakie korzyści płyną dla uczestnika z udziału w projektach edukacyjnych?

.....
.....
.....

5. Proszę w kilku zdaniach opisać atmosferę i ocenić współpracę w zespole zadaniowym, do którego należał uczestnik projektu.

.....
.....
.....

6. Uwagi (w tym miejscu proszę o wpisanie wszelkich uwag, zarówno pozytywnych, jak i negatywnych dotyczących realizacji projektu).

.....
.....
.....

*Ewa Faka
Gimnazjum nr 18 w Gdyni*

Za chleb i wolność, i nową Polskę... — Grudzień 1970

Koordynator projektu: Grażyna Szotrowska.

Opiekunowie projektu: Małgorzata Balsewicz, Katarzyna Kozera, Dorota Giełdzik.

Współpraca: Irena Matczak, Anna Łukasik, Joanna Ryba, Jolanta Głodowska, Marzena Jurk-Turska.

Cele projektu

Cele ogólne:

edukacyjne:

- Rozwijanie i pogłębianie zainteresowań przeszłością, zachodzącymi w niej procesami i wydarzeniami.
- Pogłębianie umiejętności powiązania dziejów Polski z dziejami Europy i świata.
- Pogłębianie rozumienia pojęć niezbędnych do zrozumienia życia politycznego, gospodarczego i społecznego Polski.
- Ukazywanie możliwości różnorodnych interpretacji źródeł, wydarzeń i postaci historycznych.
- Rozwijanie umiejętności dostrzegania złożoności związków przyczynowo-skutkowych.
- Przygotowanie do korzystania z różnych źródeł informacji.
- Wdrożenie do pracy samokształceniowej i wykorzystywania mediów jako narzędzi pracy intelektualnej.

wychowawcze:

- Zachęcanie do samokształcenia i ciągłego rozwoju własnej osobowości.
- Pogłębianie i umacnianie postawy patriotyzmu.
- Podnoszenie poczucia własnej wartości poprzez realizację planów i marzeń.
- Rozwijanie tolerancji, życzliwości i odpowiedzialności za siebie i innych podczas pracy nad projektem.

Cele szczegółowe

Uczeń potrafi:

- wskazać przyczyny, przebieg i skutki wydarzeń Grudnia 1970;
- odczytać informacje z różnych źródeł historycznych;
- trafnie zinterpretować informacje;
- dokonać analizy zgromadzonego materiału źródłowego;
- selekcjonować wiedzę z zakresu tematyki projektu;
- przedstawić syntezę swoich osiągnięć poprzez przekazanie informacji innym uczestnikom projektu w sposób jasny i zrozumiały o wydarzeniach Grudnia '70;
- dokonać oceny tych wydarzeń;
- prowadzić negocjacje;
- bronić swojego punktu widzenia;
- iść na kompromis w sytuacjach tego wymagających;
- zanalizować ikonografię związaną z tematem projektu;
- sprawnie posługiwać się technologią informacyjno-komunikacyjną w celu przygotowania posterów lub prezentacji multimedialnej;
- wyszukać poezję robotniczą związaną z tematyką projektu;
- interpretować teksty wierszy, ballad i pieśni;
- współtworzyć scenariusz apelu szkolnego;
- interpretować teksty kultury;
- pracować w zespole;
- nawiązywać kontakty interpersonalne;
- publicznie prezentować swój punkt widzenia na przedstawiony problem.

Opis projektu

Projekt „*Za chleb i wolność... — Grudzień 1970*” powstał w związku z 40. rocznicą wypadków grudniowych na Wybrzeżu, ale możliwe jest jego zrealizowanie w każdej szkole, w dowolnym roku szkolnym. Ma dość szczególny charakter, ponieważ powstawał jednocześnie jako projekt międzyszkolny, jak i wewnątrzszkolny. Można go realizować w pełnym bądź okrojonym zakresie.

Dla lepszego zrozumienia istoty opisywanego projektu posłużę się tabelą ukazującą w dużym uproszczeniu poszczególne działania.

SCHEMAT PROJEKTU „*Za chleb i wolność, i nową Polskę...* — Grudzień 1970”

Projekt międzyszkolny	Projekt wewnątrzszkolny
<p>CEL GŁÓWNY: Organizacja seminarium historycznego dotyczącego tragicznych wydarzeń na Wybrzeżu w grudniu 1970.</p> <p>TERMIN REALIZACJI: IX–XII 2010 r.</p> <p>TERMIN PREZENTACJI: 14 XII 2010 r., godz. 12.00–15.30.</p> <p>MIEJSCE: MDK Gdynia, Gimnazjum nr 4 w Gdyni.</p> <p>1. Spotkanie przedstawicieli gdyńskich szkół ze świadkami historii (uczestnikami zajęć, naocznymi świadkami oraz pracownikami naukowymi opracowującymi publikacje poświęcone tej tematyce (część wykładowa).</p> <p>2. Przeprowadzenie warsztatów w trzech grupach wiekowych:</p> <p>a) grupa licealistów (praca w salach komputerowych w dwóch grupach): 1) przygotowanie gazety reżimowej informującej o wydarzeniach Grudnia '70 widzianych oczyma ówczesnej władzy; 2) przygotowanie biuletynu robotniczego informującego o faktycznych przyczynach i zajęciach w Gdyni 17 XII 1970 r.;</p> <p>b) grupa gimnazjalistów — tworzenie transparentów i plakatów nawołujących do obalenia systemu reżimowego (prace plastyczne);</p>	<p>CEL GŁÓWNY: Rozwijanie i pogłębianie zainteresowań przeszłością, zachodzącymi w niej procesami i wydarzeniami.</p> <p>TERMIN REALIZACJI: IX–XII 2010 r.</p> <p>TERMIN PREZENTACJI: 8 XII 2010 r. (apele na godz. wych.).</p> <p>MIEJSCE: GIMN. nr 4.</p> <p>1. Prezentacja multimedialna z elementami inscenizacji przedstawiająca procesy społeczno-polityczne w Polsce po II wojnie światowej ze szczególnym uwzględnieniem wypadków grudniowych — grupa przygotowująca apel szkolny.</p> <p>2. Publiczna prezentacja posterów przygotowanych jako projekty uczniowskie, przekazanie informacji dotyczących tragicznych wydarzeń na Wybrzeżu w grudniu 1970 roku.</p> <p>Pięć grup badawczych:</p> <p>a) <i>Jakie było życie codzienne w PRL?</i> (umieszczone na posterze zdjęcia oraz informacje przekazywane przez grupę uczniów ukazywały beznadziejność i szarość życia w czasach PRL ze szczególnym uwzględnieniem przykładów z życia młodzieży i szkoły, sporo informacji dotyczyło mody lat 70., które były poniekąd zaprzeczeniem teorii o całkowitym podporządkowaniu społeczeństwa systemowi)</p>

c) **grupa uczniów szkół podstawowych** — dwa etapy zadania: 1) wysłuchanie informacji związanych z posterami (postery wcześniej przygotowane przez gimnazjalistów — patrz projekt wewnątrzszkolny), dotyczącymi przyczyn, przebiegu i skutków wydarzeń grudniowych; 2) rozwiązywanie krzyżówki z hasłem (praca w grupach).

3. Zorganizowanie happeningu ulicznego, wnoszenie okrzyków nawołujących do obalenia komunizmu w Polsce, prezentowanie plakatów i transparentów wypracowanych przez grupę gimnazjalistów, rozdawanie przechodniom biuletynów ukazujących prawdę o Grudniu '70.

4. Spotkanie z autorami i prezentacja filmu „Grudzień '70 — pamięć poległych, pamięć żywych”.

5. Ewaluacja projektu — prezentacja efektów pracy warsztatowej, podzielenie się wrażeniami ze spotkania uczestników seminarium historycznego.

6. Montaż słowno-muzyczny przygotowany przez uczniów Gimnazjum nr 4 „Rapsod o nadziei” (dostępny w *Gdyńskim Kwartalniku Oświatowym* nr 2/2003).

b) *Jakie były przyczyny wypadków grudniowych?* (młodzież przedstawiła szereg informacji dotyczących podwyżek cen produktów żywnościowych przed świętami w XII '70, przykładowe płace i ceny towarów przemysłowych, ilustracje ukazywały puste półki sklepowe)

c) *Jaki przebieg miały wydarzenia na Wybrzeżu w dniach 13–16 XII 1970?* (w tym posterze uczniowie posłużyli się w materiale ikonograficznym zarówno zdjęciami wykonanymi w czasie zajęć, jak i fotosami z powstającego filmu fabularnego „Czarny Czwartek”, a narracja opowiadała o poszczególnych dniach i najdramatyczniejszych wydarzeniach)

d) *Dlaczego 17 XII nazywamy Czarnym Czwartkiem?* (poster wykonany przez uczniów odpowiadał na zawarte w temacie pytanie, była to opowieść o dramatycznych wydarzeniach z czwartku 17 XII 1970 r. rozegranych głównie przy przystanku w Gdyni Stoczni, oparta na ogólnodostępnym materiale fotograficznym)

e) *Jakie były skutki tych wydarzeń?* (uczniowie skupili się na przekazaniu statystyk podsumowujących tragiczne wydarzenia, w swojej wypowiedzi podkreślali fakt nieosądzonej zbrodni)

3. Montaż słowno-muzyczny przygotowany przez uczniów Gimnazjum nr 4 „Rapsod o nadziei” (dostępny w *Gdyńskim Kwartalniku Oświatowym* nr 2/2003).

UWAGA: punkt 2 i 3 został powtórzony podczas realizacji projektu międzyszkolnego w dniu 14 XII 2010 r.

Sposoby realizacji projektu

- Spotkanie nauczycieli historii gdyńskich szkół, w czasie którego został wypracowany zarys seminarium historycznego.
- Zaproszenie do współpracy nad projektem następujących instytucji i organizacji oświatowych zajmujących się popularyzowaniem wiedzy historycznej wśród młodzieży:
 - Gimnazjum nr 4 i 1,
 - Szkoła Podstawowa nr 21 i 26,
 - Katolicka Szkoła Podstawowa,
 - Technikum Hotelarsko-Gastronomiczne,
 - Gdyński Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli,
 - Instytut Pamięci Narodowej o/Gdańsk,
 - Gdyński Klub Historyczny im. Armii Krajowej,
 - Młodzieżowy Dom Kultury w Gdyni.
- Podział obowiązków i zadań wśród uczestników seminarium historycznego.
- Cykliczne spotkania z uczniami podejmującymi się realizacji projektu szkolnego i międzyszkolnego, podział obowiązków, twórcze poszukiwania rozwiązań.
- Praca badawcza uczniów.
- Prezentacja wyników pracy poszczególnych grup w dniu 8 XII 2010 r. w Gimnazjum nr 4 oraz w dniu 14 XII 2010 r. w MDK i Gimn. nr 4.

TERMIN REALIZACJI PROJEKTU:

wrzesień 2010 r. — grudzień 2010 r.

MAPA ZASOBÓW PROJEKTU

1. Zasoby szkoły

Ludzie:

- otrzymanie wsparcia ze strony pracujących w szkole nauczycieli, życzliwa atmosfera — budowanie ścieżki międzyprzedmiotowej wokół projektu, dokonanie podziału zadań wśród nauczycieli tworzących projekt;
- pomoc organizacyjna dyrekcji szkoły;
- twórcza postawa uczniów, współodpowiedzialność za efekty działania, współtworzenie projektu.

Materiały i sprzęt:

- przygotowanie materiałów źródłowych, przeźroczy, fotokopii, urządzenia audiowizualne.

Organizacja pracy:

- spotkania z uczestniczącą w projekcie młodzieżą od X do XII raz w tygodniu po zajęciach lekcyjnych w podziale na grupy.

2. Zasoby środowiska lokalnego:

- poszukiwanie w środowisku lokalnym osób mogących wesprzeć projekt;
- poszukiwanie wykładowców – uczestników zajęć ulicznych w Gdyni w dniu 17 XII 1970 r. oraz autorów opracowań naukowych i filmowych mogących w przystępny sposób opowiedzieć młodzieży o wydarzeniach z grudnia 1970 r.;
- uzyskanie zgody władz miasta i służb porządkowych na przeprowadzenie happeningu ulicznego.

3. Zasoby członków zespołu nauczycieli biorących udział w projekcie:

- emocjonalne zaangażowanie;
- umiejętność pracy metodami aktywizującymi, zwłaszcza metodą projektu;
- wymiana informacji na temat organizacji, instytucji i osób prywatnych mogących wesprzeć projekt;
- doświadczenie wyniesione z organizacji innych tego typu spotkań z historią, np. „Gdyńscy harcerze”, „Gdyńskie dzieci – mali bohaterowie wojny”, „Żołnierze wyklęci”;
- przygotowanie materiałów edukacyjnych.

ADRESAT PROJEKTU:

zainteresowani uczniowie i nauczyciele gdyńskich szkół różnego typu, ze szczególnym uwzględnieniem społeczności Gimn. nr 4.

HARMONOGRAM REALIZACJI PROJEKTU WEWNĄTRZSZKOLNEGO:**FAZA PIERWSZA – PRZYGOTOWAWCZA**

Działania nauczycieli	Działania uczniów	Działania organizacyjne	Termin	Osoby odpowiedzialne
Zaproponowanie radzie pedagogicznej i dyr. szkoły opracowania metodą projektu szkolnych obchodów 40. rocznicy wydarzeń grudniowych.		Uzyskanie aprobaty rady pedagogicznej. Konsultowanie planów organizacyjnych szkoły na nowy rok szkolny.	VIII 2010	zespół nauczycieli historii Gimn. nr 4, dyrekcja szkoły
		Umieszczenie rocznicowych obchodów w kalendarium szkolnym 2010/2011.	VIII 2010	dyrekcja szkoły
		Wybór uczniów klasy IIe jako potencjalnie zainteresowanych tematyką projektu.	IX 2010	dyrekcja szkoły po konsultacjach z wychowawcami klas II
Wzbudzenie zainteresowania tematyką projektu poprzez przeprowadzenie lekcji historii z wykorzystaniem filmu dokumentalnego „Grudzień ’70”.	Zainteresowanie się tematyką projektu. Poszukiwanie pomysłów na jego realizację metodą burzy mózgów, selekcjonowanie informacji.		pierwszy tydzień października	nauczyciel historii w IIe
Zapoznanie uczniów z metodą projektu. Inspirowanie uczniów do samodzielnego poszukiwania informacji na temat Grudnia ’70 wśród najbliższych dorosłych (pierwsze wywiady).	Przyjęcie zasad pracy nad wybranym zagadnieniem metodą projektu. Wstępne samodzielne (lub w zespole) studiowanie informacji, przeprowadzanie pierwszych rozmów, stawianie pytań.	Powiadomienie rodziców o zakresie tematycznym projektu, w którym biorą udział ich dzieci. Poszukiwanie wsparcia w zakresie spotkań ze świadkami historii.	drugi tydzień października spotkanie z rodzicami — październik 2010	wychowawca klasy, rodzice wychowawca klasy, nauczyciel historii, rodzice

Pomoc w określeniu tematyki uczniowskich projektów.	Opracowanie listy pięciu szczegółowych projektów uczniowskich, które ułożone wg chronologii tworzą całość. Określanie celów.	Przedstawienie uczniom dodatkowej możliwości przystąpienia do projektu poprzez przygotowanie szkolnego apelu dla społeczności szkolnej.	trzeci tydzień października	wychowawca klasy nauczyciel historii, uczniowie z IIe
Zapoznanie z materiałami i literaturą projektu adekwatną do wyznaczonych sobie przez uczniów zadań.	Określenie źródeł informacji (źródła pisane, ikonograficzne, wywiady, prelekcje, Internet). Pierwsze „przymiarki” co do wyboru własnego udziału w projekcie – czyli odpowiedź na pytanie – co ja chciałbym robić?	Podział obowiązków między wychowawcą klasy a nauczycielami historii. Zaproszenie do współpracy nauczyciela informatyki oraz instruktora zajęć teatralnych, przedstawienie proponowanych zadań.	czwarty tydzień października	nauczyciele historii w Gimn. nr 4, uczniowie z IIe
Pomoc w ustalaniu składu osobowego poszczególnych grup.	Podział na pięć grup badawczych i ustalenie zadań w poszczególnych grupach (karty pracy – zał. nr 1) oraz obowiązków uczestników projektu we właściwym opracowaniu zakresu tematycznego (zał. nr 2).	Osoby, które nie zgłosiły akcesu do żadnej z grup badawczych, zostały przez wychowawcę zainspirowane do udziału w przygotowaniu apelu szkolnego.	czwarty tydzień października	nauczyciel historii, wychowawca klasy
Konsultowanie z uczniami ich wyborów przy tworzeniu spisu literatury.	Opracowanie spisu literatury.		październik	uczniowie przy wsparciu nauczycieli historii

Opracowanie instrukcji do projektu oraz podanie kryteriów oceny za projekt. UWAGA: wypracowaną z uczniami instrukcję i kryteria ocen podają na końcu fazy I harmonogramu.	Przyjęcie instrukcji, uzupełnienie i przyjęcie kryteriów oceny za przygotowanie projektu.		październik	koordynator projektu, uczniowie
Ustalenie harmonogramu spotkań grupowych i działań nad realizacją projektu.	Ustalenie harmonogramu spotkań grupowych i działań nad realizacją projektu.	Przyporządkowanie poszczególnych grup badawczych opiekunom projektu (w tym przypadku nauczycielom historii).	październik	wychowawca klasy, koordynator projektu, nauczyciele historii
Wstępne określenie formy i terminu prezentacji rezultatów.	Wstępne określenie formy i terminu prezentacji rezultatów.	Wybór grupy uczniów z klasy Ia (teatralnej) do przygotowania montażu słowno-muzycznego. Przedstawienie uczniom tła historycznego.	pierwszy tydzień listopada	nauczyciele historii, wychowawca klasy instruktor teatralny, koordynator projektu

W fazie I podałam uczniom kryteria oceny za przygotowanie i prezentację projektu:

- Zbieranie i opracowywanie materiałów (każdy członek zespołu musiał wykazać się własnym opracowaniem literatury na wybrany temat) 0–10 p.
- Działania praktyczne (każdy członek zespołu miał dokładnie przypisaną rolę w fazie przygotowywania prezentacji: lider, cenzor, redaktor, ilustrator, esteta — jej wykonanie przekładało się na punkty) 0–10 p.
- Sposób i forma prezentacji (szczegóły oceny prezentacji podaję w fazie III harmonogramu) 0–10 p.
- Praca w grupie (punktowana była dyscyplina pracy, np. udział w spotkaniach, umiejętność współpracy, kreatywność itp.) 0–10 p.
- Zastosowanie projektu w praktyce (warsztaty dla uczniów szkół podstawowych, ułożenie krzyżówki z hasłem — projekt międzyszkolny) 0–5 p.

SUMA PUNKTÓW — 45.

Uwaga! Ponieważ projekty, które uczniowie wykonywali, dotyczyły głównie zakresu wiedzy historycznej i wiedzy o społeczeństwie, punkty za projekt przełożone zostały na cząstkową ocenę z historii:

- 45–43 — celujący
- 42–38 — bardzo dobry
- 37–33 — dobry
- 32–24 — dostateczny
- 23–13 — dopuszczający
- 12–0 — niedostateczny.

INSTRUKCJA DO PROJEKTU (podaję przykładową dla jednej z grup)

TEMAT: Jakie były przyczyny wypadków grudniowych?

- Cel główny: poznanie przyczyn bezpośrednich i pośrednich wydarzeń Grudnia 1970 roku.
- Cele szczegółowe:
 - przeprowadzić wywiad z członkami najbliższej rodziny na temat sytuacji gospodarczej PRL;
 - wytłumaczyć innym pojęcia: „gospodarka centralnie zarządzana”, „puste półki”;
 - zgromadzić materiały ikonograficzne świadczące o poziomie życia przeciętnej polskiej rodziny u schyłku lat 60.;
 - wyszukać w dostępnej literaturze przykłady cen niektórych towarów przed i po podwyżce;
 - ukazać jakość życia w systemie pozbawionym demokracji (np. brak wolności słowa i wyznania).

- Zadania prowadzące do realizacji celów:

zadania uczniów:

- 1) zapoznać się z podstawową literaturą na temat przyczyn wydarzeń grudniowych;
- 2) podjąć decyzję, który szczególnie tego tematu chciałby opracować;
- 3) świadomie przystąpić do zespołu i zrozumieć, na czym polega praca grupowa, wskazać przyczyny i konsekwencje wykluczenia z zespołu;
- 4) znaleźć swoją rolę w zespole (wyznaczyliśmy sobie pięć ról grupowych, które zostały dokładnie omówione na zajęciach);
- 5) wykonywać swoje zadania grupowe bez zastrzeżeń, trzymać się wyznaczonych terminów, wszelkich zmian dotyczących prezentacji dokonywać zespołowo po konsultacjach grupowych i z opiekunem projektu;

zadania nauczyciela:

- 1) wskazuje literaturę projektu;
- 2) sprawnie zarządza grupą tematyczną;
- 3) monitoruje na bieżąco postępy pracy nad projektem;
- 4) ocenia na bieżąco każdego ucznia (najlepiej podczas konsultacji — może to być pochwała, uwaga lub ocena szkolna, w sytuacjach rażącego naruszenia zasad współpracy w grupie można wykluczyć ucznia z dalszych prac i nie zaliczyć projektu);
- 5) pokazuje niewykorzystane możliwości i daje wskazówki do przyszłej pracy;
- 6) wskazuje źródła, w których należy poszukiwać informacji (opracowania historyczne, Internet, relacje świadków, filmy dokumentalne).

- Terminy konsultacji: raz w tygodniu, od pierwszego tygodnia listopada do połowy grudnia.
- Terminy realizacji: 8 XII, 14 XII.
- Możliwe sposoby prezentacji projektu: przystępne przedstawienie problemu, sprawne posługiwanie się zdobytymi informacjami, ilustrowanie swoich wypowiedzi przygotowanymi na posterach fotografiami, odpowiadanie na zadawane pytania.
- Czas wystąpienia: 5–6 minut.

FAZA DRUGA – REALIZACYJNA

Działania nauczycieli	Działania uczniów	Działania organizacyjne	Termin	Osoby odpowiedzialne
Sprawdza przygotowania uczniów do realizacji wybranego tematu.	Przedstawiają wyniki swoich prac badawczych, wprowadzają poprawki, dostosowują swój osobisty wkład w projekt w zależności od możliwości, zainteresowań, umiejętności.	Reorganizacja w razie potrzeby grup badawczych (w zgodzie z instrukcją).	drugi i trzeci tydzień listopada	opiekunowie grup uczniowie
Pomaga w dostępie do materiałów i innych źródeł informacji, prowadzi konsultacje.	Samodzielnie pracują w grupach. Udział zainteresowanych uczniów w spotkaniu z J. Ficem.	Organizacja spotkania z Jerzym Ficem – uczestnikiem zajęć i naocznym świadkiem „pochodu” z ofiarą wydarzeń niesioną na drzwiach ulicami miasta.	drugi i trzeci tydzień listopada	koordynator projektu opiekunowie grup uczniowie
Pomaga wybrać właściwe rozwiązania, udziela rad, pokazuje wzorce dobrze sformułowanych projektów. Pomaga napisać: wstęp, bibliografię, zakończenie. Obserwuje i doradza.	Poszukują źródeł informacji dodatkowych, uzupełniają literaturę. Studiują dane, zwracając się do nauczyciela jedynie w sytuacjach tego wymagających. Samodzielnie opracowują spostrzeżenia.	Wybór tekstów kultury potrzebnych do prezentacji multimedialnej, podział ról, próby tekstów mówionych zarówno w części merytorycznej, jak i warstwie artystycznej.	drugi i trzeci tydzień listopada	opiekunowie projektów (historycy, wychowawca, instruktor teatralny)
Dostrzega indywidualny wkład każdego ucznia w projekt. Daje ostatnie wskazówki.	Przeprowadzają analizę. Konfrontują ze sobą różne punkty widzenia. Tworzą formy graficzne swoich posterów i finalizują tworzenie prezentacji multimedialnej.	Prezentowanie wersji roboczych projektu. Organizowanie prób apelu szkolnego.	czwarty tydzień listopada	wszyscy uczestnicy projektu

Prowadzi konsultacje, doradza w zakresie estetycznej formy prezentacji (słownej i graficznej).	Projektują formę publicznej prezentacji, dokonują ostatnich zmian pod kierunkiem opiekuna projektu.	Próba generalna.	1–6 grudnia	wszyscy uczestnicy projektu, dyrektor szkoły
--	---	------------------	-------------	--

FAZA TRZECIA – PREZENTACJA PROJEKTU, EWALUACJA

Działania nauczycieli	Działania uczniów	Działania organizacyjne	Termin	Osoby odpowiedzialne
Przekazanie tablic historycznych „Grudzień ’70”.	Wykonanie szkolnych gazetek ściennych na korytarzach i w sali gimnastycznej.	Podanie planu organizacyjnego na dzień 8 XII — apele szkolne na godz. wych. Powołanie zespołu oceniającego projekty.	6–7 XII	koordynator projektu, dyrektor szkoły
Ocena projektów, uważne słuchanie, zadawanie pytań.	<p>Wykonywanie zaplanowanych działań:</p> <p>1. Prezentacja multimedialna przygotowana przez uczniów klasy IIe pod kierunkiem wychowawcy.</p> <p>2. Prezentacja projektów wg kolejności tematycznej:</p> <p>A) Jak było życie codzienne w PRL?</p> <p>B) Jakie były przyczyny wypadków grudniowych?</p> <p>C) Jaki przebieg miały wydarzenia na Wybrzeżu w dniach 13–16 XII 1970?</p> <p>D) Dlaczego 17 XII nazywamy Czarnym Czwartkiem?</p> <p>E) Jakie były skutki tych wydarzeń?</p> <p>UWAGA: Podczas prezentacji uczniowie trzymają się opracowanego planu prezentacji, prezentują się indywidualnie, tworząc jednak spójny przekaz grupowy, biorą czynny udział w dyskusji na temat prac innych uczniów.</p> <p>3. Występ artystyczny uczniów klasy Ia — „Rapsod o nadziei” (scenariusz w kwartalniku GODN nr 2/2003).</p>	Stworzenie odpowiednich warunków do prezentacji: nagłośnienie, laptop, projektor, tablica do umieszczania posterów.	8 XII	wszystkie podmioty projektu

<p>Dokonanie samooceny realizacji całego projektu i poszczególnych jego elementów, wykorzystanie zdobytego doświadczenia do dalszej pracy z uczniami metodą projektów, wyciąganie wniosków z ewentualnych porażek.</p> <p>Ocena uczniów za całościowy udział w projekcie.</p>	<p>Samoocena uczniów, w ramach zespołów — odnoszą się do tego, co się udało, a co nie. Odpowiadają na pytanie, dlaczego nie udało się zrealizować wszystkich założeń.</p> <p>Ocena projektów innych grup i jej uzasadnienie.</p> <p>Przyjęcie informacji o ocenie od ekspertów i innych grup.</p> <p>Refleksja na temat zdobytych w czasie realizacji projektu umiejętności.</p>	<p>Zmobilizowanie uczniów do dokonania poprawek przed prezentacją dla uczniów szkół podstawowych, graficzne wykonanie krzyżówki.</p>	<p>9–17 XII</p>	<p>opiekunowie projektu, uczniowie biorący udział w projekcie</p>
---	--	--	-----------------	---

Kryteria oceny prezentacji podczas apelu szkolnego:

1. Zaplanowanie prezentacji — 1p.
2. Wprowadzenie i zakończenie — 2p.
3. Odpowiadanie na zadawane pytania — 2 p.
4. Czas prezentacji — 1p.
5. Sposób wykorzystania postera — 2 p.
6. Komunikatywność wystąpienia — 2 p.

Załącznik nr 1 – KARTA PRACY

TEMAT PROJEKTU	
CEL GŁÓWNY	
IMIĘ I NAZWISKO UCZNIĄ	
IMIĘ I NAZWISKO OPIEKUNA	
WYKAZ LITERATURY — wykorzystanej	
TWOJE ZADANIE MERYTORYCZNE	
OCENA TWOJEGO ZADANIA (wypełnia opiekun)	
TWOJE ZADANIE W ZESPOLE	

Załącznik nr 2 – ZADANIA GRUPOWE

lider — po zapoznaniu się z materiałem faktograficznym dokonuje podziału całego zakresu tematycznego problemu na mniejsze elementy i przydziela je poszczególnym członkom zespołu, wyznacza i przypomina o spotkaniach grupowych, na bieżąco informuje opiekuna projektu o postępach prac przygotowawczych, potrafi w sytuacji absencji zastąpić osobę nieobecną i przekazać jej powstałe podczas konsultacji uwagi;

cenzor — najlepiej ze wszystkich członków zespołu orientuje się w materiale faktograficznym, koryguje błędy merytoryczne, redaguje teksty, pilnuje czasu prezentacji;

redaktor — razem z cenzorem redaguje teksty, posiada umiejętność ułożenia wstępu i zakończenia prezentacji, przepisuje teksty kolegów, używając technik komputerowych, posiada przy sobie komplet zgromadzonych materiałów, dysponuje kserokopiami dla „zapominalskich kolegów”;

ilustrator — poszukuje w Internecie lub w innych źródłach ikonograficznych dokumentacji fotograficznej, rysunkowej, satyrycznej itp., dokonuje obróbki tego materiału, przygotowuje go do druku;

esteta — dokonuje ostatecznej redakcji postera, drukuje teksty oraz fotografie do prezentacji, estetycznie wykonuje poster.

Załącznik nr 3 – KARTA SPRAWOZDANIA (podaję przykładową dla jednej grupy)**SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI PROJEKTU BADAWCZEGO**

1. Zadanie: *Jakie były przyczyny wypadków grudniowych?*
W ramach projektu: „*Za chleb i wolność, i nową Polskę... – Grudzień 1970*”.
2. Skład zespołu zadaniowego:
.....
.....
.....
.....
.....
3. Czas realizacji zadania: X–XII 2010 r.
4. Krótki opis przebiegu realizacji zadania: Uczniowie przedstawili szereg informacji dotyczących podwyżek cen produktów żywnościowych przed świętami w XII '70, przedstawili przykładowe płace i ceny towarów przemysłowych, ilustracje wykorzystane w posterze ukazywały puste półki sklepowe i obwieszczenie na temat wprowadzonych podwyżek.

5. Wykaz źródeł informacji wykorzystywanych w czasie realizacji zadania: zasoby internetowe (www.bryk.pl), Biuletyn informacyjny IPN, Wiesława Kwiatkowska — „Grudniowa Apokalipsa”.
6. Przedstawienie własnych rozwiązań poszczególnych zadań: zbieranie informacji, przedstawianie ich na spotkaniach konsultacyjnych, podział obowiązków w grupie.
7. Analiza wyników przeprowadzonych badań: Podwyżki cen podstawowych artykułów żywnościowych stały się bezpośrednią przyczyną strajku w stoczniach Gdańskiej i Gdyńskiej. Władza wykorzystwała niezadowolenie społeczeństwa do prezentacji własnej siły, krwawego stłumienia buntu robotniczego.
8. Wnioski: Stawianie pytań dotyczących tak zwanej „wojny na górze” i odsunięcia Władysława Gomułki od władzy.
9. Refleksje pod kątem przydatności zdobytej wiedzy (czego się nauczyli) podczas realizacji projektu, np.: pracy zespołowej, odpowiedzialności za własne przygotowanie, analizy tekstów kultury, stawiania pytań i szukania odpowiedzi itp.
10. Informacje dotyczące trudności, jakie wystąpiły w czasie realizacji zadań i sposoby radzenia sobie z nimi: Najtrudniejszym elementem projektu były kwestie organizacyjne, trzymanie się harmonogramu spotkań, komunikacja w grupie.
11. Załączniki: W naszym projekcie załącznikiem stały się postery, a także notatki uczniów podczas pracy nad materiałem źródłowym.

Grażyna Szotrowska
doradca metodyczny historii i WOS-u

Elżbieta Mazurek, Alicja Budzińska, Monika Jabłońska, Elżbieta Komosińska, Grażyna Magulska, Jolanta Orent, Agnieszka Pieleszek, Marek Stożyński, Alina Styrna, Urszula Szewczuk

Co kryje w sobie Kamienna Góra?

Kontrakt na opracowanie projektu

Kontrakt zawarto pomiędzy prowadzącą zajęcia Elżbietą Mazurek i słuchaczami kursu „Projekty edukacyjne w praktyce szkolnej”:

Alicją Budzińską — ze Szkoły Podstawowej nr 34 w Gdyni,
Moniką Jabłońską — z Zespołu Szkół Mechanicznych w Gdyni,
Elżbietą Komosińską — z Zespołu Szkół Mechanicznych w Gdyni,
Grażyną Magulską — ze Szkoły Podstawowej nr 39 w Gdyni,
Jolantą Orent — z Przedszkola nr 38 w Gdyni,
Agnieszka Pieleszek — z Amerykańskiej Szkoły Podstawowej w Gdyni,
Markiem Stożyńskim — z Gdyńskiej Szkoły Społecznej,
Aliną Styrną — z Gdyńskiej Szkoły Społecznej,
Urszulą Szewczuk — z Przedszkola nr 43 w Gdyni.

Na mocy niniejszego kontraktu:

1. Słuchacze przyjmują temat projektu do wykonania.
2. Słuchacze zobowiązują się do przedstawienia zadań dotyczących wykonania projektu w terminie do dnia 21 lutego 2011 r.
3. Prowadząca ma obowiązek opieki metodycznej nad słuchaczami i w sytuacji starannego opracowania zadań zobowiązuje się do druku propozycji projektu w przygotowywanej przez GODN publikacji.

Podpisy słuchaczy akceptujących treść kontraktu:

Podpis prowadzącej:

TEMAT PROJEKTU: *Co kryje w sobie Kamienna Góra?*

Wprowadzenie i uwagi

Przedstawiamy Państwu propozycję międzyprzedmiotowego projektu edukacyjnego przeznaczonego do realizacji przez uczniów gimnazjum.

Propozycja zawiera kilka edukacji, które mogą być realizowane jako jeden projekt całościowy lub rozłącznie przez poszczególnych nauczycieli.

Planując realizację tego projektu, wskazane byłoby wcześniejsze rozpoznanie terenu, w celu świadomego wyboru zadań przez uczniów, oraz nakierowanie ich na wyszukiwanie zadań związanych z konkretnymi przedmiotami nauczania.

Realizacja wszystkich tematów nie jest obowiązkowa. Przedstawione zadania są tylko propozycją, służącą wzbogaceniu pomysłowości uczniów. Pozwólmy uczniom na proponowanie własnych zadań i wspierajmy ich realizację.

Zaleca się realizację projektu wiosną lub jesienią w czasie nie dłuższym niż jeden miesiąc.

Biorąc pod uwagę szerokie spektrum zadań, należy zwrócić uwagę na predyspozycje uczniów wchodzących w skład grup zadaniowych.

Warto, aby to uczniowie dokonywali wyboru zadań w oparciu o swoje zainteresowania i chęci. Mogą to być dwie grupy zajmujące się tym samym tematem.

Proponujemy, aby zadania były związane z konkretnymi wymaganiami przedmiotowymi, co pozwoli na wykorzystanie ich do przedmiotowego oceniania bieżącego.

Nie przedstawiamy kart pracy, zostawiając możliwość opracowania ich nauczycielom realizującym projekt.

Cele projektu

Cele ogólne:

1. Zapoznanie się z topografią, historią, architekturą Kamiennej Góry — jednego z najbardziej charakterystycznych miejsc w Gdyni.
2. Zachęcenie do aktywności związanej z poznawaniem najbliższej okolicy — „swojej małej ojczyzny”.

Cele szczegółowe

Uczeń potrafi:

- wyszukać nazwy ulic związane z nazwiskami twórców literatury,
- sporządzić notatki biograficzne oraz spis lektur w oparciu o różnorodne źródła,
- sporządzić bibliografię załącznikową (przedmiotową i podmiotową) twórczości wybranych autorów,
- wyszukać obiekty o walorach historycznych,
- opowiedzieć o ich dziejach,
- przedstawić opowieść w pierwszej osobie liczby pojedynczej,
- sporządzić kwestionariusz wywiadu na zadany temat,
- przeprowadzić badania ankietowe,
- opracować wyniki,
- sformułować wnioski,
- rozpoznać rośliny jednoroczne i wieloletnie,
- posługiwać się kluczem do oznaczania roślin,
- sporządzić listę gatunków,
- wykonać zielnik,
- rozpoznawać figury płaskie,
- obliczać pola figur płaskich,
- sporządzić plan terenu, dobierając odpowiednią skalę,
- zaprojektować makietę,
- wykonać makietę dowolną techniką,
- wykorzystać twórczo materiały wtórne.

Tabela organizacji projektu (przykładowa)

Przedmiot	Nauczyciel	Obiekty terenowe	Zadania	Zagadnienia programowe	Literatura i pomoce dydaktyczne
język polski		cały obiekt, nazwy ulic	Napisz przewodnik po twórczości literatów obecnych w nazwach ulic Kamiennej Góry.	Sporządzenie krótkich notek biograficznych wraz z bibliografią najbardziej znanych uczniom utworów.	Internet, encyklopedie, słowniki, podręczniki
historia		obiekty o walorach historycznych	Jakie historie wiążą się z wybranymi obiektami? „Opowiem Ci moją historię”		materiały Muzeum Miasta Gdyni i Urzędu Miasta Gdyni
WOS		cały obiekt	Jaką rolę w społeczności Gdyni pełni teren Kamiennej Góry? – badanie ankietowe.	Opracowanie ankiety, przeprowadzenie badań wśród wybranych użytkowników Kamiennej Góry, opracowanie i przedstawienie wyników.	kwestionariusz ankiety
biologia		rośliny zdrewniałe i zielne	Rozpoznaj lub oznacz drzewa i krzewy.	Budowa i czynności życiowe roślin – rozpoznawanie roślin z kluczem.	przewodniki i klucze do oznaczania roślin
matematyka		cały obiekt	Oblicz pola powierzchni rabat obsadzonych roślinami jednorocznymi, utwórz plan w odpowiedniej skali.	Obliczanie pól powierzchni figur płaskich, pojęcie skali i obliczenia z zastosowaniem skali.	miara, materiały biurowe
plastyka		cały obiekt	W oparciu o <i>Mały przewodnik po zabytkach Kamiennej Góry</i> lub inny uproszczony plan wykonaj dowolną techniką makietę (z wykorzystaniem głównie materiałów wtórnych).	Rozpoznaje wybrane dzieła architektury [...] należące do polskiego [...] dziedzictwa kultury, postrzegając je w kontekście miejsca tradycji we współczesnej kulturze [...]	fotografie, artykuły papiernicze, materiały wtórne, plan, mapa, <i>Mały przewodnik po zabytkach Kamiennej Góry</i>

Forma prezentacji w zależności od preferencji lub uzdolnień uczniów:

- wystawa,
- prezentacje multimedialne,
- płaska mapa lub makieta przestrzenna (umożliwiająca uczniom niewidomym i niedowidzącym „podróż dotykiem” po Kamiennej Górze),
- strona internetowa projektu,
- plansze poglądowe,
- prezentacja dramatowa dla innej grupy — „Co kryje Kamienna Góra?”,
- artykuły do gazetki szkolnej,
- przewodnik — „Co kryje Kamienna Góra?”.

Przykładowe kryteria oceny prezentacji:

- 1) staranność wykonania zadania,
- 2) zaplanowanie prezentacji,
- 3) dostosowanie formy prezentacji do wypracowanych materiałów,
- 4) zaangażowanie wszystkich członków grupy w przygotowanie lub przedstawienie prezentacji,
- 5) sposób przedstawienia prezentacji:
 - czas,
 - atrakcyjność przekazu,
 - dobór środków,
 - spójność i przejrzystość prezentacji.

Przykładowe kryteria oceny udziału w projekcie:

- 1) terminowość,
- 2) umiejętność wyszukiwania informacji,
- 3) umiejętność twórczego wykorzystania i przetwarzania informacji,
- 4) sposób prezentacji,
- 5) możliwość zastosowania projektu w praktyce,
- 6) stosowanie zasad współpracy w grupie,
- 7) umiejętność planowania pracy własnej i zespołu,
- 8) umiejętność samooceny i oceny pracy grupowej,
- 9) sposób opanowania i operowania zdobytą wiedzą.

Zaproponowanym kryteriom oceny nauczyciel może przypisać skalę 0–1 lub dowolną skalę punktową, w zależności od złożoności zadania i stopnia trudności oraz umiejętności i sprawności szczególnie preferowanych w danym zadaniu.

W uzasadnionych przypadkach głównym kryterium może być sam fakt wykonania zadania przez określoną grupę uczniów (np. ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi).

Pamiętajmy, aby po realizacji projektu znaleźć czas na refleksję, ewaluację zarówno w gronie uczniów, jak i nauczycieli zaangażowanych w projekt.

Elżbieta Mazurek – konsultant GODN

Alicja Budzińska – Szkoła Podstawowa nr 34 w Gdyni

Monika Jabłońska – Zespół Szkół Mechanicznych w Gdyni

Elżbieta Komosińska – Zespół Szkół Mechanicznych w Gdyni

Grażyna Magulska – Szkoła Podstawowa nr 39 w Gdyni

Jolanta Orent – Przedszkole nr 38 w Gdyni

Agnieszka Pieleszek – Amerykańska Szkoła Podstawowa w Gdyni

Marek Stożyński – Gdynńska Szkoła Społeczna

Alina Styrna – Gdynńska Szkoła Społeczna

Urszula Szewczuk – Przedszkole nr 43 w Gdyni

Jaka jest nasza szkoła?

Informacje ogólne

Przygotowując się do realizacji zapisów rozporządzenia MEN, zaproponowaliśmy naszym uczniom temat związany z miejscem, gdzie spędzają codziennie kilka godzin — szkołę. Uczniowie zaakceptowali naszą propozycję, określili, co chcieliby robić i w ten sposób powstał plan poniższego projektu.

Projekt będzie realizowany w maju 2011 r. przez uczniów trzech klas drugich naszego gimnazjum.

Opiekunowie projektu:

mgr Danuta Durowska — nauczyciel historii i wiedzy o społeczeństwie,
mgr Ewa Pocijewska — nauczyciel matematyki,
mgr Zofia Skrodziuk — nauczyciel języka polskiego.

Podczas opracowania wykorzystano materiały zamieszczone na stronie www.ceo.org.pl

Cele główne projektu:

- wzbogacenie i usystematyzowanie wiedzy uczniów o szkole i jej otoczeniu;
- zapoznanie środowiska lokalnego z historią, bazą, osiągnięciami i ofertą szkoły.

Cele szczegółowe

Uczniowie, realizując zadania projektu, doskonalą następujące umiejętności:

- wyszukiwania, gromadzenia, selekcjonowania i przetwarzania informacji;
- poprawnego posługiwania się językiem polskim pod względem ortograficznym, stylistycznym i gramatycznym;
- doskonalenia pisania tekstu o charakterze informacyjnym;
- posługiwania się formą komiksu;
- samodzielnego studiowania literatury i korzystania z różnych źródeł informacji;
- budowania ankiet;
- posługiwania się atlasem i kluczem do oznaczania roślin;
- wykonywania odpowiednich pomiarów i posługiwania się skalą i planem;
- precyzji i matematycznej dociekliwości;
- wykorzystywania i użytkowania komputera.

Główne zadania projektu i etapy realizacji

Zadanie	Działanie	Uczniowie odpowiedzialni	Termin realizacji	Informacja o wykonaniu
Historia szkoły	Wyszukiwanie potrzebnych informacji w kronikach szkoły.			
	Przeprowadzenie wywiadów z byłymi nauczycielami, uczniami, pracownikami itp.			
	Selekcjonowanie zgromadzonych materiałów koniecznych do wykonania albumu, portfolio lub gazetki szkolnej.			
Patroni naszych ulic	Wyszukiwanie informacji o obwodzie szkoły i wybór sylwetek patronów ulic do opisywania.			
	Zbieranie i gromadzenie informacji na temat życia i działalności wybranych sylwetek.			
	Przygotowanie albumu, portfolio lub prezentacji multimedialnej.			
Zieleń wokół szkoły	Pobranie materiałów koniecznych do oznaczenia roślin i wykonanie fotografii stanowisk ich występowania.			
	Oznaczenie gatunku roślin z wykorzystaniem atlasu i klucza.			
	Wykonanie albumu, portfolio.			
Budynek szkoły i jego otoczenie — plan i makieta	Wykonanie potrzebnych pomiarów i dokonanie odpowiednich przeliczeń w skali.			
	Wykonanie planu terenu szkoły.			
	Wykonanie makiety szkoły.			
Jacy jesteśmy — subkultura młodzieżowe w szkole	Wyszukanie informacji na temat zasad budowy kwestionariuszy ankiet.			
	Przygotowanie kwestionariusza ankiety badającej przynależność uczniów do subkultur młodzieżowych.			
	Przeprowadzenie ankiet wśród społeczności szkolnej.			
	Podsumowanie wyników ankiet, przygotowanie prezentacji wyników i wniosków.			

Piszemy o naszej szkole — informator	Zebranie potrzebnych informacji w kronikach szkoły, dokumentacji szkolnej oraz w rozmowach z nauczycielami.			
	Wykonanie fotografii ilustrujących bazę szkoły i jej otoczenie.			
	Opracowanie planu „Informatora o szkole”.			
	Przygotowanie tekstów, skład i druk.			
Życie szkoły — komiks	Zapoznanie z zasadami pisania komiksu i wybór tematu.			
	Przygotowanie planu i realizacja tematu.			
Zapraszamy uczniów klas VI do naszej szkoły	Wyszukanie informacji na temat zasad budowy kwestionariuszy ankiet.			
	Przygotowanie ankiety badającej oczekiwania uczniów klas VI, ich rodziców oraz nauczycieli wobec gimnazjum.			
	Przeprowadzenie ankiet wśród uczniów, ich rodziców oraz nauczycieli klas szóstych szkół podstawowych z rejonu szkoły.			
	Podsumowanie wyników ankiet i przygotowanie wniosków oraz propozycji do oferty szkoły.			
Przedstawiamy Wam naszą szkołę	Zebranie potrzebnych informacji i wykonanie zdjęć.			
	Wykonanie prezentacji multimedialnej lub filmu prezentujących bazę szkoły i jej osiągnięcia.			
Organizujemy festyn szkolny	Przygotowanie programu imprezy.			
	Przygotowanie listy niezbędnych materiałów oraz sposobów ich pozyskania.			
	Przygotowanie plakatów i innych form reklamy festynu w środowisku lokalnym.			

Prezentacja pracy grup

Grupy zaprezentują wyniki swojej pracy podczas festynu szkolnego. Czas prezentacji nie może przekroczyć 10 minut.

Ocenianie

Oceny dokonuje jury, w skład którego wejdą:

- dyrektor szkoły
- przedstawiciel Rady Rodziców
- przedstawiciel Samorządu Uczniowskiego
- szkolny rzecznik praw ucznia
- nauczyciel plastyki
- nauczyciel języka polskiego
- nauczyciel historii
- nauczyciel matematyki
- nauczyciel informatyki
- psycholog/pedagog.

Kryteria oceny

Członkowie jury, po zapoznaniu się z efektami pracy i kartą realizacji projektu, wypełniają kartę oceny pracy grupy.

Grupa/Zadanie:	
.....	
Kryterium	Ilość punktów 0–5
Zawartość merytoryczna	
Systematyczność pracy	
Zaangażowanie grupy	
Sposób i forma prezentacji	
Suma punktów:	

Członkowie grup otrzymują oceny za realizację i wykonanie zadań z odpowiednich przedmiotów (język polski, historia, matematyka, wos., zajęcia artystyczne lub informatyka).

KARTA REALIZACJI ZADANIA

ZADANIE:

.....

I. Planowanie

Działanie	Uczniowie wykonujący działanie	Źródła informacji, materiały	Od kogo możemy uzyskać pomoc?	Termin wykonania

II. Realizacja

Co i jak zrobiliśmy?	
Co stanowiło dla nas trudność i jak ją pokonaliśmy?	
Czego się nauczyliśmy?	

III. Konsultacje z nauczycielem

Termin	Temat	Uczestnicy konsultacji	Podpis nauczyciela

IV. Publiczne przedstawienie rezultatów projektu

Termin prezentacji	
Miejsce prezentacji	
Forma prezentacji	
Udział członków zespołu	
Odbiorcy	

*Danuta Durowska, Ewa Pocijewska, Zofia Skrodziuk
Gimnazjum nr 10 w Gdyni*

Interdyscyplinarny przewodnik dydaktyczny po okolicy Zespołu Szkół nr 14 w Gdyni-Dąbrowie

Przedstawiamy Państwu propozycję projektu edukacyjnego, który może być podstawą do szczegółowego dopracowania i stworzenia pomocy dydaktycznej w postaci przewodnika wokół szkoły. Celem dodatkowym jest stworzenie platformy współpracy nauczycieli w szkole. W przyszłości może to być podstawą do realizacji wspólnych, międzyprzedmiotowych projektów edukacyjnych, tworzenie których jest obligatoryjne w gimnazjach od września 2010 roku. Opracowaniem i w dalszym okresie uzupełnianiem przewodnika powinni zająć się nauczyciele realizujący w następnych latach swoje projekty. Do współpracy przy tworzeniu tras szkoła może zaprosić rodziców i władze lokalne. Przewodnik może zawierać kilka tras zarówno jednopredmiotowych, jak i interdyscyplinarnych. Położenie tras w najbliższej okolicy szkoły umożliwi realizację zajęć bez konieczności wykorzystywania środków transportu. Czas na przejście pojedynczej trasy powinien wynosić 2–3 godziny. Karty pracy przygotowane przez koordynatorów projektu mogą być wykorzystywane w następnych latach przez użytkowników przewodnika. Merytoryczna zawartość zadań opracowanych do kart pracy powinna nawiązywać do podstawy programowej poszczególnych edukacji po to, aby móc wykorzystać je do oceniania bieżącego. Opracowanie tras powinno uzupełniać szkolny zestaw programów nauczania, a zredagowanie i wydanie w przyszłości przewodnika w postaci broszury może się stać dodatkowo cennym środkiem dydaktycznym. Prezentacją pierwszego etapu projektu może być opracowanie planszy i wystawienie jej, np. w holu szkoły. Być może uda się, wraz z Radą Dzielnicy, przygotować dużą, profesjonalną planszę, na której powinna znaleźć się trasa przewodnika z naniesionymi przystankami, gdzie realizuje się wskazane karty pracy. W przyszłości, wybierając się na taką trasę ścieżki dydaktycznej, nauczyciele z powodzeniem mogą w atrakcyjny sposób realizować treści podstawy programowej, które obejmują zaplanowane i opracowane karty pracy. Warto podkreślić, że nauczyciel może wybrać sobie miejsca związane z nauczaniem przez niego przedmiotem albo traktować wyjście jako zajęcia międzyprzedmiotowe i wypełnione przez uczniów karty pracy innych edukacji przekazać nauczycielom uczącym tych przedmiotów. Wszystkie proponowane tu działania, jak każdy realizowany w szkole projekt edukacyjny, powinny być zgłoszone do dyrekcji i zaakceptowane przez radę pedagogiczną. Zadania przygotowane dla poszczególnych grup są tylko propozycją i nie należy traktować ich obligatoryjnie. Zachęcamy nauczycieli do tworzenia własnych zadań, uwzględniania jak najdalej idących propozycji uczniów, bo przecież w uruchomieniu ich aktywności tkwi sens projektów edukacyjnych.

Projekt edukacyjny

TEMAT PROJEKTU: *Co ciekawego dzieje się wokół naszej szkoły? — przewodnik dydaktyczny.*

Cel ogólny:

stworzenie przewodnika dydaktycznego wokół szkoły.

Cele szczegółowe

Uczeń potrafi:

- wskazać obiekty przydatne pod względem przyrodniczym do zdobywania wiedzy z biologii
- opracować plan najbliższej okolicy szkoły w odpowiedniej skali
- wyszukać instytucje sprawujące władzę lokalną
- określić zakres działań rady dzielnicy
- opracować informację o wskazanym obiekcie architektonicznym
- przygotować planszę z trasą ścieżki dydaktycznej wokół szkoły
- wykonać obliczenia dotyczące skali
- zastosować podobieństwo trójkątów do wyznaczenia wysokości obiektu
- opracować kwestionariusz ankiety
- opracować dane statystyczne
- wykonać modele brył
- opisać bryły wykorzystane do wykonania makiety
- wykonać konstrukcje wielokątów foremnych.

Zadania z poszczególnych edukacji

Grupa I (biologia)

TEMAT: **Wyszukanie nazw ulic z nazwami roślin.**

1. Wyszukajcie nazwy ulic z nazwami roślin.
2. Zaproponujcie trasę wiodącą tymi ulicami, która zaczyna się i kończy na dziedzińcu szkoły.
3. W dowolnym źródle wyszukajcie ilustracje tych roślin i ich opis.
4. Przygotujcie portfolio z roślin — patronów ulic — to prezentacja Waszej części projektu.

Skład grupy:

1.
2.
3.
4.

Gdzie znaleźć materiały?

- Sprawdźcie zasoby biblioteki szkolnej.
- Poszukajcie w Internecie opisów.
- Zajrzyjcie na półki biblioteczki w Waszym domu.

Kiedy spotkamy się na konsultacje?

- I konsultacja
- II konsultacja
- III konsultacja

Jak będziemy prezentować nasze zadania?

Wybrane portfolio lub plansza zrobiona z najstaranniej przygotowanych roślin zostanie powieszona w holu szkoły, obok planszy z trasą ścieżki dydaktycznej.

Za co będziecie oceniani:

- 1) za wyszukanie wszystkich nazw ulic z nazwami roślin znajdujących się na Dąbrowie;
- 2) za jakość prezentacji przedstawiającej rośliny (można wykonać rysunek);
- 3) za poprawność merytoryczną opisów roślin;
- 4) za staranność wykonania portfolio.

Autorefleksja

.....

Samooocena

.....

Kryteria oceny

W skład jury wchodzić może przedstawiciel dyrekcji, nauczyciel biologii, plastyki, koordynator projektu. Członkowie jury, po zapoznaniu się z efektami pracy i kartą realizacji projektu, wypełniają kartę oceny pracy grupy.

Grupa/Zadanie:	
.....	
Kryterium	Ilość punktów 0–5
Wyszukanie wszystkich nazw ulic	
Jakość ilustracji	
Zawartość merytoryczna opisów	
Staranność wykonania portfolio	
Suma punktów:	

Grupa II (biologia)

TEMAT: **Rozpoznanie zależności w ekosystemach występujących w okolicy szkoły.**

Zapoznajcie się z zadaniami Waszej części projektu zawartymi w karcie pracy. Z przygotowanymi dla Was kartami pracy wyjdźcie na trasę wyznaczoną przez grupę I i rozwiążcie tam przygotowane zadania.

Skład grupy:

1.
2.
3.
4.

Gdzie znaleźć materiały?

- Sprawdźcie zasoby biblioteki szkolnej.
- Poszukajcie informacji w podręczniku do biologii.
- Zajrzyjcie na półki biblioteczki w Waszym domu.
- Wyszukajcie opisy w Internecie.

Kiedy spotkamy się na konsultacje?

- I konsultacja
- II konsultacja
- III konsultacja

Jak będziemy prezentować nasze zadania?

Na przygotowywaną planszę przewodnika dydaktycznego naniesiecie rozpoznane przez Was ekosystemy.

Za co będziecie oceniani:

- 1) za wyszukanie wszystkich ekosystemów znajdujących się na Dąbrowie;
- 2) za precyzję naniesienia ich na plan osiedla;
- 3) za poprawność merytoryczną opisów rozpoznanych ekosystemów;
- 4) za staranność naniesienia na plan rozpoznanych ekosystemów.

Autorefleksja

Samooceana

Kryteria oceny

W skład jury wchodzić może przedstawiciel dyrekcji, nauczyciel biologii, geografii, koordynator projektu. Członkowie jury, po zapoznaniu się z efektami pracy i kartą realizacji projektu, wypełniają kartę oceny pracy grupy.

Grupa/Zadanie:	
.....	
Kryterium	Ilość punktów 0–5
Wyszukanie wszystkich ekosystemów	
Precyzja naniesienia ich na plan	
Poprawność merytoryczna opisów rozpoznanych ekosystemów	
Staranność naniesienia na plan rozpoznanych ekosystemów	
Suma punktów:	

Karta pracy dla grupy II (propozycja)

Zadanie: Rozpoznanie zależności w ekosystemach występujących w okolicy szkoły.

1. Przejdźcie trasę wskazaną przez grupę I. Są to ulice:

.....

2. Wypiszcie biotopy występujące na tej trasie.

.....

3. Wyszukajcie charakterystyczne dla wyodrębnionych biotopów składniki biocenozy.

Biotop	Elementy biocenozy
np. staw	np. trzciny, pałka wodna, żaba zielona
np. zagajnik	np. sosna zwyczajna, brzoza brodawkowata

4. Zaobserwowane zależności między biotopem a biocenozą:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. Opisane ekosystemy nanieście na plan osiedla przygotowany przez grupę III.

Grupa III (geografia i matematyka)

TEMAT: **Opracowanie planu najbliższej okolicy szkoły w odpowiedniej skali.**

Zapoznajcie się z zadaniami Waszej części projektu zawartymi w karcie pracy. Z przygotowanymi dla Was kartami pracy wyjdźcie na trasę wyznaczoną przez grupę I i rozwiążcie tam przygotowane zadania.

Skład grupy:

1.
2.
3.
4.

Gdzie znaleźć materiały?

- Sprawdźcie zasoby biblioteki szkolnej.
- Poszukajcie informacji w podręczniku do geografii.
- Zajrzyjcie na półki biblioteczki w Waszym domu.
- Przejrzyjcie mapy będące w zasobach szkoły.

Kiedy spotkamy się na konsultacje?

- I konsultacja
- II konsultacja
- III konsultacja

Jak będziemy prezentować nasze zadania?

Przygotujecie planszę w formacie A-0, na którą będą nanoszone wyniki prac innych grup.

Za co będziecie oceniani:

- 1) za opracowanie w dowolnej formie mapy okolicy w formacie A-0;
- 2) za precyzję w naniesieniu obiektów i ulic;
- 3) za staranność naniesienia na plan ulic i obiektów;
- 4) za poprawność przeliczeń skali;
- 5) za dokładność pomiarów;
- 6) dodatkowo — za wyjątkowe walory pracy nieujęte w kryteriach oceny formy graficznej planszy.

Autorefleksja

.....

Samooceana

.....

Kryteria oceny

W skład jury wchodzić może przedstawiciel dyrekcji, nauczyciel biologii, geografii, plastyki, koordynator projektu. Członkowie jury, po zapoznaniu się z efektami pracy i kartą realizacji projektu, wypełniają kartę oceny pracy grupy.

Grupa/Zadanie:	
Kryterium	Ilość punktów 0–5
Opracowanie w dowolnej formie mapy okolicy w formacie A-0	
Precyzja w naniesieniu obiektów i ulic	
Staranność naniesienia na plan ulic i obiektów	
Poprawność przeliczeń skali	
Dokładność pomiarów	
Dodatkowe punkty za stwierdzenie wyjątkowych walorów pracy nieujętych w kryteriach oceny formy graficznej planszy	
Suma punktów:	

Karta pracy dla grupy III (propozycja)

Zadanie: Opracowanie planu najbliższej okolicy szkoły w odpowiedniej skali.

1. Przejdźcie trasę wskazaną przez grupę I, zanotujcie występujące na trasie obiekty.

Ulica wraz z chodnikiem	Długość	Szerokość

Ulica wraz z chodnikiem	Obiekt architektoniczny			Obiekt przyrodniczy (jeżeli można, zapiszcie jego wymiary)
	długość	szerokość	wysokość	

2. Korzystając z dostępnej mapy, obliczcie rzeczywiste wymiary opracowywanych ulic i obiektów.

.....

3. Wykorzystując rzeczywiste wymiary opracowywanych ulic i obiektów, dobierzcie odpowiednią skalę, aby dostosować ją do projektowanej planszy o formacie A-0.

.....

Grupa IV (WOS)

TEMAT: **Samorządy i ich znaczenie. Gmina jako wspólnota mieszkańców.**

1. Dowiedzcie się, gdzie znajduje się siedziba Rady Dzielnic Dąbrowa-Dąbrówka.
2. Przygotujcie zestaw pytań do przedstawiciela Rady Dzielnic dotyczący zakresu jego działalności w służbie społeczności lokalnej.
3. Ustalcie, w jakich godzinach i z jakimi sprawami można zwrócić się do Rady Dzielnic.
4. Przygotujcie kosztorys wykonania z trwałego materiału planszy projektowanej ścieżki dydaktycznej.
5. Przygotujcie argumenty przemawiające za potrzebą utworzenia przewodnika dydaktycznego wokół szkoły i wraz z kosztorysem przekażcie je przedstawicielowi Rady Dzielnic.

Skład grupy:

1.
2.
3.
4.

Kiedy spotkamy się na konsultacje?

- I konsultacja
- II konsultacja
- III konsultacja

Jak będziemy prezentować nasze zadania?

Przygotujecie planszę w formacie A-0, na którą będą nanoszone wyniki prac innych grup.

Za co będziecie oceniani:

- 1) za przygotowanie pytań do przedstawiciela Rady Dzielnic Dąbrowa-Dąbrówka;
- 2) za przygotowanie kosztorysu;
- 3) za dobór argumentów.

Autorefleksja

.....

.....

Samooceńca

.....

.....

Kryteria oceny

W skład jury wchodzić może przedstawiciel dyrekcji, nauczyciel historii i WOS, koordynator projektu. Członkowie jury, po zapoznaniu się z efektami pracy i kartą realizacji projektu, wypełniają kartę oceny pracy grupy.

Grupa/Zadanie:	
.....	
Kryterium	Ilość punktów 0-5
Przygotowanie pytań do przedstawiciela Rady Dzielniczy	
Przygotowanie kosztorysu	
Dobór argumentów	
Suma punktów:	

Grupa V (matematyka)

TEMAT: **Opracowanie makiety szkoły w skali 1:50.**

1. Ustalcie, gdzie w szkole znajdują się materiały projektowe budynku.
2. Wykorzystując plany budynku szkoły, wykonajcie obliczenia zgodnie z kartą pracy.
3. Wykonajcie i opiszcie bryły, które będą stanowiły makietę szkoły w skali 1:50.

Skład grupy:

1.
2.
3.
4.

Kiedy spotkamy się na konsultacje?

- I konsultacja
- II konsultacja
- III konsultacja

Jak będziemy prezentować nasze zadania?

Wystawa makiety w holu szkoły pod planszą ze ścieżką dydaktyczną.

Za co będziecie oceniani:

- 1) za poprawność obliczeń w zadaniach rachunkowych;
- 2) za precyzję w wykonaniu brył;
- 3) za opis brył;
- 4) za wykonanie makiety;
- 5) dodatkowo — za wykorzystanie niekonwencjonalnych materiałów do budowy makiety;
- 6) ekstra — za wykorzystanie materiałów z recydingu.

Autorefleksja

.....

Samocena

.....

Kryteria oceny

W skład jury wchodzić może przedstawiciel dyrekcji, nauczyciel matematyki, techniki, koordynator projektu. Członkowie jury, po zapoznaniu się z efektami pracy i kartą realizacji projektu, wypełniają kartę oceny pracy grupy.

Grupa/Zadanie:	
.....	
Kryterium	Ilość punktów 0–5
Poprawność obliczeń w zadaniach rachunkowych	
Precyzja w wykonaniu brył	
Opis brył	
Wykonanie makiety	
Dodatkowe punkty za wykorzystanie niekonwencjonalnych materiałów do budowy makiety	
Ekstra punkty za wykorzystanie materiałów z recyklingu	
Suma punktów:	

Grupa VI (matematyka)

TEMAT: **Zaprojektowanie parkietażu na hol główny.**

1. Wyszukajcie w dostępnych źródłach informacje na temat parkietażu.
2. Dokonajcie pomiarów holu głównego.
3. Zaprojektujcie parkietaż, który można by wykorzystać jako posadzkę holu głównego.
4. Wykonajcie ten parkietaż w skali 1:100.

Skład grupy:

1.
2.
3.
4.

Gdzie znaleźć materiały?

- Sprawdźcie zasoby biblioteki szkolnej.
- Zajrzyjcie na półki biblioteczeki w Waszym domu.
- Poszukajcie w Internecie.

Kiedy spotkamy się na konsultacje?

- I konsultacja
- II konsultacja
- III konsultacja

Jak będziemy prezentować nasze zadania?

Wystawa parkietaży w holu szkoły pod planszą ze ścieżką dydaktyczną.

Za co będziecie oceniani:

- 1) za wyszukanie informacji o parkietażach;
- 2) za przygotowanie prezentacji na temat parkietaży;
- 3) za poprawność rachunkową w zadaniach;
- 4) za wykonanie projektu parkietażu;
- 5) za wykonanie parkietażu w skali 1:100;
- 6) dodatkowo – za twórcze podejście do wykonania parkietażu, dobór figur, kolorystykę, sposób wykonania (praca rysunkowa, wyklejana).

Autorefleksja

.....

Samooceana

.....

Kryteria oceny

W skład jury wchodzić może przedstawiciel dyrekcji, nauczyciel matematyki, informatyki, plastyki, koordynator projektu. Członkowie jury, po zapoznaniu się z efektami pracy i kartą realizacji projektu, wypełniają kartę oceny pracy grupy.

Grupa/Zadanie:	
.....	
Kryterium	Ilość punktów 0–5
Wyszukanie informacji o parkietażach	
Przygotowanie prezentacji na temat parkietaży	
Poprawność rachunkowa w zadaniach	
Wykonanie projektu parkietażu	
Wykonanie parkietażu w skali 1:100	
Dodatkowe punkty za twórcze podejście do wykonania parkietażu, dobór figur, kolorystykę, sposób wykonania (praca rysunkowa, wyklejana)	
Suma punktów:	

Grupa VII (matematyka)

TEMAT: **Gimnazjum nr 19 w liczbach.**

1. Wyszukajcie w dostępnych źródłach informacje liczbowe na temat naszej szkoły.
2. Przygotujcie ankiety dla uczniów na temat ich zainteresowań, sposobu spędzania wolnego czasu.
3. Przeprowadźcie badanie ankietowe wśród uczniów naszej szkoły.
4. Opracujcie zebrane dane statystyczne dotyczące szkoły.

Skład grupy:

1.
2.
3.
4.

Gdzie znaleźć materiały?

- Strona internetowa szkoły.
- Archiwum szkoły.

Kiedy spotkamy się na konsultacje?

- I konsultacja
- II konsultacja
- III konsultacja

Jak będziemy prezentować nasze zadania?

Zaprezentowanie danych statystycznych w różnorodnej formie (prezentacja multimedialna, portfolio, plakat).

Za co będziecie oceniani:

- 1) za wyszukanie informacji liczbowych o szkole (liczba uczniów, liczba nauczycieli, liczba oddziałów itp.);
- 2) za przygotowanie ankiet skierowanych do rówieśników: „Moje zainteresowania”, „Jak spędzam wolny czas?”;
- 3) za opracowanie zebranych danych statystycznych;
- 4) za prezentację danych.

Autorefleksja

.....

Samoocena

.....

Kryteria oceny

W skład jury wchodzić może przedstawiciel dyrekcji, nauczyciel matematyki, informatyki, koordynator projektu. Członkowie jury, po zapoznaniu się z efektami pracy i kartą realizacji projektu, wypełniają kartę oceny pracy grupy.

Grupa/Zadanie:	
.....	
Kryterium	Ilość punktów 0–5
Wyszukanie informacji liczbowych o szkole (liczba uczniów, liczba nauczycieli, liczba oddziałów itp.)	
Przygotowanie kwestionariuszy ankiet skierowanych do rówieśników: „Moje zainteresowania”, „Jak spędzam wolny czas?”	
Opracowanie zebranych danych statystycznych	
Prezentacja danych	
Suma punktów:	

Grupa VIII (geografia)

TEMAT: Opracowanie trasy przewodnika dydaktycznego prowadzącej ze szkoły do Stacji Pomiarowej nr 9 przy ul. Szafranowej.

1. Opracujcie trasę ścieżki dydaktycznej prowadzącej do Stacji Pomiarowej.
2. Nanieście swoją trasę na powstający plan.
3. Wyszukajcie dane, które są mierzone w stacji.
4. Przygotujcie karty pracy, na których można będzie zestawić np. tygodniowe pomiary.

Skład grupy:

1.
2.
3.
4.

Gdzie znaleźć materiały?

- <http://armaag.gda.pl/siec/stacje.htm>

Kiedy spotkamy się na konsultacje?

- I konsultacja
- II konsultacja
- III konsultacja

Jak będziemy prezentować nasze zadania?

Zaprezentowanie kart pracy.

Za co będziecie oceniani:

- 1) za opracowanie trasy przewodnika dydaktycznego;
- 2) za staranne i dokładne naniesienie trasy na powstający plan;
- 3) za przygotowanie kart pracy.

Autorefleksja

.....

Samooceana

.....

Kryteria oceny

W skład jury wchodzić może przedstawiciel dyrekcji, nauczyciel matematyki, informatyki, koordynator projektu. Członkowie jury, po zapoznaniu się z efektami pracy i kartą realizacji projektu, wypełniają kartę oceny pracy grupy.

Grupa/Zadanie:	
.....	
Kryterium	Ilość punktów 0-5
Opracowanie trasy przewodnika dydaktycznego	
Staranne i dokładne naniesienie trasy na powstający plan	
Przygotowanie kart pracy	
Suma punktów:	

Na stronie <http://armaag.gda.pl/siec/stacje.htm> znajdziesz następujące informacje:

Lokalizacja: od 1.01.2010 Gdynia-Dąbrowa, ul. Szafranowa.

Wyposażenie:

- analizator SO₂,
- analizator NO_x,
- analizator O₃,
- analizator pyłu zawieszonego,

mierniki parametrów meteorologicznych: prędkość i kierunek wiatru, ciśnienie, wilgotność i temperatura, nasłonecznienie.

Kontrakt na wykonanie projektu

(propozycja)

TEMAT PROJEKTU: *Co ciekawego dzieje się wokół naszej szkoły? — przewodnik dydaktyczny*

Kontrakt zawarto pomiędzy nauczycielem i uczniami w dniu

Na mocy niniejszego kontraktu:

Uczniowie:

- przyjmują temat projektu do wykonania,
- zobowiązują się do rzetelnego i terminowego wykonywania zadań,
- obiecują harmonijną współpracę i wzajemną pomoc w grupach,
- określają termin przedstawienia raportu dotyczącego wykonania projektu na dzień
- zobowiązują się do zaprezentowania projektu w dniu
- liderzy grup zobowiązują się do złożenia sprawozdania do dnia

Nauczyciel:

- zobowiązuje się do opieki merytorycznej nad uczniami,
- ustala następujące terminy konsultacji:
 - I konsultacja
 - II konsultacja
 - III konsultacja
- obiecuje wsparcie i pomoc w rozwiązywaniu napotykaných przez uczniów trudności.

Podpisy uczniów akceptujących kontrakt

.....

Podpis nauczyciela

.....

Tu można też zawrzeć zasady oceniania dotyczące całości projektu, np.:

1. Terminowość wykonania poszczególnych zadań (0–1).
2. Staranność wykonania zadań (0–1).
3. Znajomość zasad pracy w grupie (0–1).

Pozostałe składowe oceny, która będzie cząstkową oceną z zachowania, będą wystawione po zrealizowaniu zadań.

Tabela organizacji projektu (przykładowa)

Przedmiot	Nauczyciel	Obiekty terenowe	Zadania	Zagadnienia programowe	Literatura i pomoce dydaktyczne
język polski		cały teren objęty projektem przewodnikiem	W dowolnym źródle wyszukaj informacje na temat powstania dzielnicy Dąbrowa.	Samokształcenie i docieranie do informacji. Samodzielne docieranie do informacji w książkach, prasie, mediach [...] oraz wypowiedziach ustnych.	
historia		wybrane obiekty w okolicy szkoły	Jakie historie wiążą się ze wskazanymi obiektami? Wybierz i opracuj historię najbliższego kościoła.	Przemiany cywilizacyjne w drugiej połowie XX wieku. Charakteryzowanie tendencji sakralizacyjnych [...] we współczesnym świecie [...]	materiały Muzeum Miasta Gdyni
WOS		siedziba Rady Dzielnicy	Jak działa samorząd lokalny? Opracuj kwestionariusz i przeprowadź wywiad z radnym Twojej Rady Dzielnicy.	Gmina jako wspólnota mieszkańców. Nawiązanie kontaktu z lokalnymi instytucjami publicznymi i organizacjami pozarządowymi. [...] podejmuje współpracę z jedną z nich. Uczeń odwiedza urząd gminy i dowiaduje się, w jakim wydziale można załatwić wybrane sprawy.	kwestionariusze ankietowe
biologia		cały teren objęty projektem przewodnikiem	Rozpoznaj zależności w ekosystemach występujących w okolicy szkoły.	Ekologia – pojęcia z zakresu ekologii; wyszukiwanie i poznawanie ekosystemów w terenie. Zależności wewnątrz- i międzypopulacyjne w ekosystemach.	podręczniki szkolne, mapy lub plany najbliższej okolicy

biologia		rośliny zdrewniałe i zielne	Rozpoznaj lub oznacz drzewa i krzewy budujące ekosystemy leśne.	Systematyka roślin. Budowa różnych grup ekologicznych roślin.	przewodniki i klucze do oznaczania roślin
geografia		cały teren objęty projekowanym przewodnikiem	Opracuj plan osiedla w odpowiedniej skali. Opracuj trasę przewodnika dydaktycznego prowadzącą do Stacji Pomiarowej nr 9 przy ul. Szafranowej.	Plan, mapa, skala.	plan miasta, plan osiedla
matematyka		cały teren objęty projekowanym przewodnikiem	Wykonaj makietę budynku szkoły. Zaprojektuj parkietaż holu szkoły. Przedstaw swoją szkołę w liczbach.	Statystyka opisowa. Figury płaskie. Bryły.	miary, przyrządy geometryczne, program komputerowy do wykonywania diagramów, ewentualnie program do rysowania figur płaskich i brył
plastyka		cały teren objęty projekowanym przewodnikiem	Stosując dowolną technikę plastyczną, zilustruj tworzony przewodnik dydaktyczny wokół szkoły.	Tworzenie wypowiedzi – ekspresja przez sztukę. Uczeń podejmuje działalność twórczą, posługując się środkami wyrazu sztuk plastycznych, innych dziedzin sztuki (fotografika, film) i elementami formy przekazów medialnych, w kompozycji na płaszczyźnie [...] stosując odpowiednie materiały, narzędzia, techniki [...]	dowolne materiały w zależności od wybranej techniki plastycznej

Gdynia i jej miasta bliźniacze

Temat projektu:	Gdynia i jej miasta bliźniacze.
Założenia:	Zapoznanie uczniów z ideą miast siostrzanych. Wskazanie miast partnerskich. Poznanie korzyści dla naszego miasta wynikające z tej współpracy.
Działania:	Zebranie materiałów o podejmowaniu współpracy Gdyni z miastami w Europie i na świecie. Analiza materiałów źródłowych, selekcjonowanie informacji. Opracowanie plastyczne i merytoryczne tematu.
Prezentacja:	Przygotowanie plakatu i prezentacja na forum klas II.

Opis projektu

TYTUŁ: *Gdynia i jej miasta bliźniacze.*

Czas realizacji: od 15 listopada 2010 r. do 31 marca 2011 r.

Cel ogólny:

zapoznanie społeczności uczniowskiej Gimnazjum nr 18 w Gdyni z formami współpracy międzynarodowej władz miasta i jego mieszkańców.

Cele szczegółowe

Uczestnicy projektu potrafią:

- zebrać materiał faktograficzny dotyczący tematu projektu;
- przeanalizować zebrane materiały pod kątem przydatności do realizacji projektu;
- wyselekcjonować przydatny materiał faktograficzny ilustrujący zagadnienia ujęte w projekcie;
- wymienić miasta, z którymi Gdynia podjęła współpracę międzynarodową;
- scharakteryzować formy tej współpracy;
- wymienić korzyści dla naszego miasta płynące z tej współpracy;
- współpracować w grupie nad realizacją projektu;
- przygotować i zaprezentować wyniki swojej pracy;

- ocenić pracę indywidualną i całej grupy;
- dokonać samooceny.

Formy realizacji

Uczestnicy projektu:

- 1) poszukują materiałów w Urzędzie Miasta Gdyni;
- 2) śledzą stronę internetową Gdyni i odpowiednie strony miast partnerskich;
- 3) analizują zebrany materiał;
- 4) opracowują go plastycznie w formie plakatu;
- 5) przygotowują się do prezentacji swojej pracy na forum klas II gimnazjum;
- 6) przedstawiają wypracowane materiały.

Harmonogram działań projektowych

Czynności (zadania do wykonania)	Osoba odpo- wiedzialna	Termin	Ewentualne koszty	Pamiętaj! (co oceniam?)
Wybór tematu.	zespół	15 XI		zaangażowanie w wybór tematu i zadań do zrealizo- wania
Ustalenie źródeł in- formacji potrzebnych do opracowania te- matu.	zespół	19 XI		
Pozyskanie materia- łów promocyjnych od pracowników UM.	Ania, Wero- nika	20 XII	przejazd do UM	wiarygodność i przydatność zgro- madzonych materia- łów
Zebranie informacji ze stron interneto- wych.	Agnieszka, Ola	20 XII		wiarygodność i przydatność zgro- madzonych materia- łów
Analiza materiałów i wyselekcjonowanie najważniejszych in- formacji do plakatu.	zespół	7 I		umiejętność dobo- ru najważniejszych treści
Opracowanie projek- tu plakatu.	zespół	14 I		wykorzystanie róż- norodnych środków wyrazu

Zakup materiałów (karton, mapa konturowa Europy, papier ksero, tusz, kredki, literki samoprzylepne...)	Ania, Ola	31 I	wg kosztorysu	terminowość
Opracowanie merytoryczne plakatu.	Weronika, Ania	11 II		trafność doboru treści plakatu
Oprawa plastyczna.	Agnieszka, Ola	28 II		staranność i estetyka wykonania plakatu
Przygotowanie do prezentacji i omówienia plakatu.	zespół	11 III		zaangażowanie w przygotowanie prezentacji
Prezentacja w szkole.	zespół	do 31 III		jakość prezentacji
Sprawozdanie z realizacji.	zespół	15 IV		staranność i terminowość wykonania sprawozdania

Arkusz oceny czynności i umiejętności uczniów doskonalonych podczas realizacji całego projektu

Grupa: Ania, Agnieszka, Ola, Weronika Temat projektu: Gdynia i jej miasta bliźniacze Termin realizacji: od 15 listopada 2010 r. do 31 marca 2011 r.	
Czynności i umiejętności	Ocena w punktach
Zaangażowanie w wybór tematu i zadań do zrealizowania	0–5
Wiarygodność i przydatność zgromadzonych materiałów	0–10
Umiejętność doboru najważniejszych treści	0–5
Wykorzystanie różnorodnych środków wyrazu	0–5
Terminowość realizacji etapów projektu	0–10
Trafność doboru treści plakatu	0–5
Staranność i estetyka wykonania plakatu	0–5
Zaangażowanie w przygotowanie prezentacji	0–5
Jakość prezentacji	0–10
Staranność i terminowość wykonania sprawozdania	0–5
Łącznie punktów:	0–65

KONTRAKT

TEMAT PROJEKTU: *Gdynia i jej miasta bliźniacze.*

Zakres prac projektowych: Zebranie, przygotowanie i opracowanie prezentacji na temat miast bliźniaczych Gdyni.

Przedmiotem działań będzie:

1. Zebranie i opracowanie materiałów dotyczących tematyki projektu.
2. Przygotowanie i przedstawienie zebranych materiałów na forum klas II.

Terminy konsultacji z nauczycielem:

- 15.11.2010
- 19.11.2010
- 20.12.2010
- 14.01.2011

Terminy oceny etapowej (zakres oceny zgodny z harmonogramem):

- 11.02.2011
- 11.03.2011

Termin zakończenia projektu: 31.03.2011

Konsekwencje wynikające z niedotrzymania terminu: W przypadku jednorazowego niedotrzymania terminu przedstawiania efektów pracy do oceny etapowej uczeń otrzyma ustne upomnienie i możliwość uzupełnienia braków w ciągu trzech dni. Jednocześnie przedstawi wyjaśnienie powodów niedotrzymania terminów na forum grupy w obecności nauczyciela.

Uczniowie zobowiązują się do wykonania projektu zgodnie z założeniami zawartymi w kontrakcie, do uczestniczenia w konsultacjach z nauczycielem oraz udziału w prezentacji projektu.

Nauczyciel prowadzący projekt zobowiązuje się do prowadzenia konsultacji z uczniami w ustalonych terminach oraz służenia uczniom pomocą w sytuacjach, gdy zespół wykonujący projekt tego potrzebuje.

Data zawarcia kontraktu: 12.10.2010

Wykonujący projekt:

(uczniowie)

Prowadzący projekt:

(nauczyciel)

Sprawozdanie z realizacji projektu

*(Propozycja, którą wypełnimy treścią po zrealizowaniu całości projektu.
Zamieszczam ją w celach poglądowych)*

1. Strona tytułowa

Sprawozdanie

z realizacji zadania
(w moim projekcie realizacja zadania i realizacja projektu są tymi samymi obszarami)
 w ramach projektu

Skład zespołu zadaniowego

1.
2.
3.
4.

Czas realizacji zadania

2. Krótki opis przebiegu realizacji zadania

a) Wykaz źródeł informacji wykorzystywanych w czasie realizacji zadania.

.....

b) Przedstawienie własnych rozwiązań poszczególnych zadań.

.....

Zapis pojawi się po zrealizowaniu projektu.

c) Wnioski.

.....

3. Refleksje pod kątem przydatności zdobytej wiedzy (czego się nauczyli uczestnicy) podczas realizacji projektu. Informacje dotyczące trudności, jakie wystąpiły w czasie realizacji zadań, i sposoby radzenia sobie z nimi.

Zapisy pojawią się po opracowaniu arkusza ewaluacji projektu – w załączniku.

4. Krótka autorefleksja na temat atmosfery i współpracy w zespole.

Zapisy pojawią się po opracowaniu arkusza ewaluacji projektu – w załączniku.

5. Załączniki, np. wzory ankiet, opracowane zasady, gry dydaktyczne, graficzne przedstawienie wyników badań, zdjęcia, notatki, bibliografia.

Załącznik do pkt. 3 i 4.

Arkusz ewaluacji projektu.

1. Jakie trudności wystąpiły w czasie realizacji zadań?

.....
.....

2. W jaki sposób radziliśmy sobie z nimi?

.....
.....

3. Krótka autorefleksja na temat:

a) atmosfery

.....
.....

b) współpracy w zespole

.....
.....

c) oceniania

.....
.....

*Małgorzata Zygmunt
doradca metodyczny geografii*

Środowisko geograficzne Kępy Redłowskiej

Cele projektu

Cele ogólne:

- kształtowanie umiejętności zbierania danych, wnioskowania i prezentowania wyników,
- rozwijanie umiejętności pracy w grupie.

Cele szczegółowe

Uczeń potrafi:

- zaplanować swoje działania dotyczące realizacji postawionych zadań,
- przeprowadzić obserwacje,
- opisać obserwacje,
- zbierać informacje,
- selekcjonować informacje,
- rozróżnić w środowisku elementy przyrodnicze i pozaprzyrodnicze,
- wyjaśnić, dlaczego środowisko przyrodnicze ulega przekształcaniu przez człowieka,
- zilustrować niekorzystne zmiany w środowisku wywołane zarówno działalnością człowieka, jak i siłami przyrody,
- ocenić wpływ człowieka na środowisko,
- zaproponować sposoby ochrony środowiska,
- zaprezentować wyniki pracy zespołu.

Zadania prowadzące do realizacji celów

1. Wybór zagadnienia — wyłonienie tematu.
Nauczyciel inicjuje projekt poprzez zajęcia wprowadzające w tematykę ogólną — przedstawiając najważniejsze obiekty geograficzne danej okolicy, w przypadku Gdyni: Pradolinę Kaszubską, Wysoczyznę, Kępę Redłowską.
Przy założeniu, że uczniowie zainteresują się Kępą Redłowską, w grupach wybierają tematy szczegółowe spośród podanych:
 - Budowa geologiczna.
 - Fauna i flora.

- Formy działalności człowieka.
 - Współczesne procesy rzeźbotwórcze.
 - Ochrona przyrody i możliwości wykorzystania turystycznego.
2. W drugim etapie uczniowie planują sposób zbierania danych i informacji oraz sposób ich opracowania i prezentacji, dokonują podziału pracy wśród członków grupy oraz ustalają harmonogram działań.
 3. Następnie odbywa się poszukiwanie danych, informacji, prace kameralne, terenowe, wykonanie zdjęć, rysunków, schematów. W tym czasie wystąpić może korekta wcześniejszych planów działania.
 4. Opracowanie danych (sprawozdania) według dowolnie wybranej przez uczniów formy, np: poster, album, plakaty, prezentacja multimedialna, debata itp.
 5. Prezentacja.
W przypadku bardziej spektakularnych prezentacji wskazana jest obecność rodziców lub zaproszonych gości, w normalnych warunkach prezentacje poszczególnych grup powinny odbywać się na forum klasy, klas równoległych lub uczniów całej szkoły.

W czasie realizacji poszczególnych etapów prac nauczyciel pełni rolę koordynatora i konsultanta.

Źródła i sposoby prowadzenia obserwacji i zbierania danych:

- bezpośrednie obserwacje w terenie,
- mapa topograficzna,
- odkrywki,
- zasoby internetowe,
- artykuły w prasie lokalnej,
- pozycje książkowe,
- rozmowy i wywiady.

Realizacja poszczególnych etapów

1 TYDZIEŃ:

zajęcia terenowe dla całej klasy — wycieczka: Polanka Redłowska — plaża pod klifem — molo w Orłowie — Kępa Redłowska (wysoczyzna) — Polanka Redłowska.

W czasie zajęć terenowych nauczyciel sygnalizuje problematykę, pokazując najważniejsze cechy, obiekty, formy i zjawiska. Uczniowie wykonują wstępne notatki i szkice. Każdy dysponuje mapą topograficzną, zaznaczając na niej trasę oraz wszystkie omawiane obiekty.

2 TYDZIEŃ:

prace koncepcyjne, planowanie działań i przydział zadań dla poszczególnych uczniów, w tym czasie uczniowie zbierają również dane z innych źródeł — Internetu, czasopism, książek, wiadomości itp.

3 TYDZIEŃ:

zajęcia terenowe poszczególnych grup, każda odbywa zajęcia pod opieką nauczyciela i samodzielnie wykonuje zdjęcia, plany, schematy, rysunki itp. Na tym etapie uczniowie wypełniają kartę pracy.

4 TYDZIEŃ:

opracowanie materiałów i przygotowanie sprawozdania.

5 TYDZIEŃ:

prezentacja wyników pracy poszczególnych grup.

Kryteria oceny projektu:

— trafność wyboru treści (zgodność z tematem)	10
— formy prowadzonych badań i sposoby zbierania informacji	10
— sposób i forma prezentacji	10
— podział ról, wykorzystanie wszystkich członków grupy	<u>5</u>
	Razem 35 pkt.

W przypadku wyboru treści i sposobu prowadzonych badań konieczne jest uwzględnienie następujących elementów:

Budowa geologiczna

- uwzględnienie rodzaju skał
- wykreślenie przekroju geologicznego
- geneza obszaru
- wykazanie różnic w budowie geologicznej w wybranych miejscach badanego obszaru
- dokumentacja — zdjęcia, rysunki — skorelowane z mapą.

Współczesne procesy rzeźbotwórcze

- wskazanie abrazji i ruchów masowych na konkretnych przykładach
- rozróżnienie (ze wskazaniem) fragmentów klifu martwego i żywego
- opisanie elementów klifu żywego i przebiegu procesu
- charakterystyka dolin erozyjnych
- dokumentacja — zdjęcia, rysunki — skorelowane z mapą.

Fauna i flora Kępy Redłowskiej

- skład gatunkowy flory Kępy Redłowskiej
- skład gatunkowy fauny Kępy Redłowskiej
- gatunki endemiczne i chronione
- dokumentacja — zdjęcia, rysunki — skorelowane z mapą.

Formy działalności człowieka

- rodzaje zabezpieczeń brzegu występujące na badanym obszarze
- charakterystyka stosowanych zabezpieczeń

- propozycja innych efektywnych i możliwych do realizacji form ochrony brzegu na badanym obszarze
- dokumentacja — zdjęcia, rysunki — skorelowane z mapą.

Ochrona przyrody i możliwości wykorzystania turystycznego

- atrakcje turystyczne — przyrodnicze i pozaprzyrodnicze
- argumenty za rozwojem turystyki i przeciw rozwojowi w kontekście ochrony unikatowości przyrodniczej tego obszaru
- formy ochrony przyrody w obrębie Kępy Redłowskiej
- dokumentacja — zdjęcia, rysunki — skorelowane z mapą.

Karty pracy dla uczniów**ŚRODOWISKO GEOGRAFICZNE KĘPY REDŁOWSKIEJ**

Karta pracy

Nazwiska członków grupy:

.....

TEMAT PROJEKTU GRUPY: **Budowa geologiczna Kępy Redłowskiej.**

Zaobserwowany wygląd skały	Rodzaj skały	Ułożenie	Pochodzenie, geneza
Spis wykorzystywanych źródeł			

Konsultacje z nauczycielem:

Data i podpis

Data i podpis

Data i podpis

Data i podpis

ŚRODOWISKO GEOGRAFICZNE KĘPY REDŁOWSKIEJ

Karta pracy

Nazwiska członków grupy:

.....

TEMAT PROJEKTU GRUPY: **Współczesne procesy rzeźbotwórcze w obrębie Kępy Redłowskiej.**

Zaobserwowana forma terenu	Wygląd formy terenu	Czynnik wywołujący dany proces	Proces powodujący powstanie danej formy
Spis wykorzystywanych źródeł			

Konsultacje z nauczycielem:

Data i podpis

Data i podpis

Data i podpis

Data i podpis

ŚRODOWISKO GEOGRAFICZNE KĘPY REDŁOWSKIEJ

Karta pracy

Nazwiska członków grupy:

.....

TEMAT PROJEKTU GRUPY: **Fauna i flora Kępy Redłowskiej.**

Główne gatunki roślin	Powody występowania na tym terenie	Główne gatunki zwierząt	Powody występowania na tym terenie
Spis wykorzystywanych źródeł			

Konsultacje z nauczycielem:

Data i podpis

Data i podpis

Data i podpis

Data i podpis

ŚRODOWISKO GEOGRAFICZNE KĘPY REDŁOWSKIEJ

Karta pracy

Nazwiska członków grupy:

.....

TEMAT PROJEKTU GRUPY: Formy działalności człowieka na Kępie Redłowskiej.

Formy ochrony brzegu	Propozycje innych form ochrony brzegu	Przejawy działalności człowieka	Efekty (zmiany) wywołane tą działalnością
Spis wykorzystywanych źródeł			

Konsultacje z nauczycielem:

Data i podpis

Data i podpis

Data i podpis

Data i podpis

ŚRODOWISKO GEOGRAFICZNE KĘPY REDŁOWSKIEJ

Karta pracy

Nazwiska członków grupy:

.....

TEMAT PROJEKTU GRUPY: Ochrona przyrody i możliwości wykorzystania turystycznego Kępy Redłowskiej.

Atrakcje (walory) przyrodnicze	Atrakcje (walory) pozaprzyrodnicze	Argumenty za rozwojem turystyki na tym terenie	Argumenty przeciw rozwojowi turystyki na tym terenie
Spis wykorzystywanych źródeł			

Konsultacje z nauczycielem:

Data i podpis

Data i podpis

Data i podpis

Data i podpis

Iwona Kotowska
Gimnazjum nr 24 w Gdyni

Kogo i dlaczego umieścić w gdyńskiej galerii osobowości — sport, kultura, polityka

Cele edukacyjne:

1. Poznanie sylwetek wybranych osobowości Gdyni.
2. Rozwijanie poczucia przynależności do środowiska lokalnego.
3. Wyszukiwanie informacji w różnych źródłach i selekcjonowanie ich (I.2.1., I.2.2, I.2.3.)¹⁾.
4. Redagowanie wypowiedzi ustnej i pisemnej spójnej pod względem logicznym i składniowym (III.1.2., III.1.3.).
5. Planowanie pracy i przyjmowanie za nią odpowiedzialności.
6. Rozwijanie umiejętności pracy w zespole.
7. Dokonywanie samooceny i oceny pracy innych.

Zadania do wykonania:

1. Wyszukać informacje w dostępnych źródłach o wybranych osobowościach Gdyni, np. Franciszce Cegielskiej, Wojciechu Szczurku, Danucie Baduszkowej, Jerzym Gruzie, Mieczysławie Krawczyku, Januszu Kupcewiczu. (*nauczyciel może, wg własnego uznania, wybrać każdą inną postać*)
2. Przygotować kwestionariusze ankiet i przeprowadzić wywiady dotyczące wybranej postaci.
3. Dokonać selekcji materiału.
4. Sporządzić prezentacje w wybranej przez uczniów formie, np. album, gazetka szkolna, prezentacja multimedialna, collage.
5. Zaprezentować wyniki pracy grupy.

Źródła, z których można skorzystać:

- Ludzie — współpracownicy wybranej postaci.
- Instytucje, z którymi były związane osobowości Gdyni: Urząd Miasta, Teatr Muzyczny, Muzeum Miasta Gdyni, biblioteka publiczna, klub sportowy LOTOS.

¹⁾ W nawiasach podano numery celów edukacyjnych i treści nauczania z nowej podstawy programowej.

- Strony internetowe —
- Książki — *50 lat Teatru Muzycznego*; Ciechowicz Jan, *Teatr i okolice*, Gdańsk 2010; *Wędrówka po dziejach Gdyni*, Muzeum Miasta Gdyni.
- Inne —

Terminy konsultacji:

Termin konsultacji	Cel konsultacji	Wnioski po konsultacji	Podpisy uczniów uczestniczących w konsultacji

Kontrakt

zawarty między grupą uczniów w składzie:

.....

pracującą nad projektem edukacyjnym na temat

.....
 — wybrana postać

a nauczycielem opiekunem projektu

W ramach niniejszego kontraktu ww. grupa uczniów zobowiązuje się do terminowej, zgodnej z wymogami przedstawionymi przez nauczyciela pracy nad projektem, czyli wyznaczenia jego celów, ustalenia zadań i ich wykonania w wyznaczonych terminach, publicznej prezentacji projektu w określonym terminie oraz prowadzenia dokumentacji projektu w wymagany sposób.

Nauczyciel zobowiązuje się do pomocy merytorycznej, wychowawczej w rozwiązywaniu konfliktów.

Podpisy członków zespołu

.....

Podpis nauczyciela

.....

Ustalenie zasad pracy w zespole:

1) Kto będzie liderem zespołu?

.....

2) Jak będzie podzielona odpowiedzialność za realizację zadań?

.....

.....

.....

.....

3) W jaki sposób będą podejmowane decyzje?

.....

.....

.....

.....

4) W jaki sposób będą rozwiązywane konflikty?

.....

.....

.....

.....

5) Gdzie i w jakim czasie będą odbywały się spotkania naszego zespołu (dotyczy spotkań pozalekcyjnych)?

I spotkanie

II spotkanie

III spotkanie

IV spotkanie

6) Jakie zasady będą obowiązywały w naszej grupie, aby dobrze nam się pracowało?

.....

.....

.....

.....

Harmonogram projektu:

Główne zadania	Działania	Osoby odpowiedzialne	Osoby wspomagające	Termin wykonania prac
Wyszukiwanie informacji w dostępnych źródłach o wybranych osobowościach Gdyni.	Sprawdzenie zasobów bibliotecznych i internetowych. Rozmowy z rodzicami.			
Przygotowanie kwestionariuszy ankiet i pytań do wywiadu.	Opracowanie kwestionariuszy ankiet i banku pytań do wywiadu. Wywiady z mieszkańcami.			
Dokonanie selekcji materiałów.	Wybór najważniejszych informacji z zebranych materiałów.			
Przygotowanie prezentacji.	Wybór formy prezentacji. Prace nad przygotowaniem prezentacji.			
Prezentacja projektu.	Dokonanie prezentacji na forum klasy lub szkoły.			
Ocena i ewaluacja projektu.	Ocenianie udziału uczestników projektu. Analiza kart samooceny. Opracowanie wniosków do kolejnych projektów.			

Czas trwania projektu – 4 tygodnie.

Jak przedstawiamy efekty naszej pracy? – wybór formy prezentacji:

Prezentacja			Osoby prezentujące	Odbiorcy prezentacji
Termin	Miejsce	Forma		

Przykładowy harmonogram projektu dla grupy nr 1 (postać Danuty Baduszkowej):

Główne etapy	Zadania	Osoby odpowiedzialne	Źródła informacji	Termin wykonania prac
Podział ról pomiędzy uczestników projektu.	<ul style="list-style-type: none"> – podział ról w grupie – kto będzie liderem, bibliografem, plastykiem, prezerentem; – wybór formy prezentacji; 			
Zebranie materiałów.	<ul style="list-style-type: none"> – zapoznanie z biografią D. Baduszkowej; – przeczytanie artykułu o D. Baduszkowej we wspomnieniach innych; – zdjęcia prezentujące D. Baduszkową w życiu prywatnym i zawodowym, zdjęcia plakatów sztuk teatralnych wyreżyserowanych przez D. Baduszkową w Teatrze Muzycznym w Gdyni; – ankieta uliczna na temat roli Danuty Baduszkowej w kulturalnym rozwoju miasta; 		<p>strony internetowe: www.muzyczny.org www.gdynia.pl www.e-teatr.pl www.studium-wokalno-aktorskie.pl/historia.html www.teatry.art.pl</p> <p>archiwa Teatru Muzycznego oraz archiwalne wydania czasopism dostępne w Czytelni Naukowej w Gdyni, strona internetowa www.studium-wokalno-aktorskie.pl</p>	
Selekcja zebranych informacji.	<ul style="list-style-type: none"> – wymiana i omówienie zebranych informacji o postaci; – dobór materiału koniecznego do wybranej formy prezentacji; 			

Przedstawienie działalności postaci w zaplanowanej formie.	<ul style="list-style-type: none"> – wybór formy prezentacji: – fotoopowieść o życiu i działalności D. Baudszkowej wraz z podpisami w formie wystawy lub – prezentacja multimedialna o działalności postaci. 		program PowerPoint	
--	---	--	--------------------	--

Co będziemy brali pod uwagę przy ocenie? Przykładowe kryteria oceny.

Ocena przedmiotowa wywiadu (do oceny bieżącej z języka polskiego)

Ocena	Kryteria
6	<ul style="list-style-type: none"> • ciekawie formułuje pytania, świadczące o znajomości zagadnienia • stosuje bogate słownictwo
5	<ul style="list-style-type: none"> • kojarzy fakty i wyciąga wnioski • stosuje najważniejsze zasady przeprowadzania wywiadu
4	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystuje bogatą wiedzę na temat rozmowy • właściwie formułuje proste pytania
3	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystuje podstawowe wiadomości na temat rozmowy • zadaje pytania w ilości nie wyczerpującej tematu
2	<ul style="list-style-type: none"> • zadaje niewielką liczbę pytań • zadane pytania są nieprzemyślane i mało precyzyjne • stosuje ubogie słownictwo
1	<ul style="list-style-type: none"> • wykazuje brak przygotowania • zadane pytania są niedbale sformułowane, nieprecyzyjne, zamknięte, niedające możliwości udzielenia wyczerpujących odpowiedzi

Ocena pracy w grupie

Imię i nazwisko:

Klasa:

Zespół:

Uczeń:	Liczba punktów
chętnie podejmuje współpracę z innymi	2
czuje się odpowiedzialny za rezultat pracy grupy	2
rzetelnie i terminowo wykonuje swoje zadania	2
prezentuje ciekawe pomysły	1
szanuje zdanie innych osób	1
w sposób kulturalny odnosi się do pozostałych uczniów	1
nie realizuje rzetelnie powierzonych zadań	-1
narzuca innym swoje poglądy	-1
lekceważy pozostałych uczniów	-2
nie przyjmuje krytyki	-1
przeszkadza innym w pracy	-2
Suma punktów:	

9 p. — celujący

8–7 p. — bardzo dobry

6–5 p. — dobry

4–3 p. — dostateczny

2–1 p. — dopuszczający

punkty ujemne — niedostateczny

- formułowaniu pytań w sposób jasny i precyzyjny, a zarazem dociekliwy,
- przemyśleniu pytań, by uzyskać efekt ciekawej i spójnej rozmowy na konkretny temat.

Ciekawsze fragmenty wywiadu możecie opublikować w szkolnej gazecie.

- Przeprowadźcie ankietę z mieszkańcami miasta. Przeanalizujcie wyniki, przygotujcie graficzną prezentację najważniejszych tez (np. w postaci wykresów) i przedstawcie je ustnie w klasie lub w formie prezentacji multimedialnej na lekcji informatyki.

Przykładowy kwestionariusz ankiety w załączeniu.

- Na podstawie przeprowadzonego wywiadu, zebranych materiałów i różnych źródeł informacji przygotujcie wystawę prezentującą te dokonania Wojciecha Szczurka, które w sposób znaczący wpłynęły na rozwój Gdyni. Zebrane informacje w kilku zdaniach opiszcie i zilustrujcie zdjęciem, a następnie przyporządkujcie je następującym kategoriom:
 - sport (np. organizacja zawodów żeglarskich)
 - społeczeństwo (np. programy z zakresu profilaktyki, rozwiązania ułatwiające funkcjonowanie osób niepełnosprawnych)
 - kultura/rozrywka (np. Open'er Festiwal)
 - nagrody i wyróżnienia dla Gdyni po roku 1998 (np. nagrody europejskie)
 - inwestycje (np. drogowe).

Przykładowy kwestionariusz ankiety do zebrania informacji o gdyńskich osobowościach:

PYTANIA: CZY WIESZ? CZY ZNASZ?

- Czy jest Pani/Pan rodowitym mieszkańcem Gdyni?
tak nie
- Jeśli nie, od jak dawna mieszka tu Pani/Pan?
mniej niż rok
od kilku lat
od kilkunastu lat
kilkadziesiąt lat
nie mieszkam w Gdyni
- Proszę wskazać przedział wiekowy:
do 20 lat
21–40
41–60
więcej

4. Czy interesuje się Pani/Pan historią miasta?

- nie
- słabo
- raczej tak
- tak

5. Czy zna Pani/Pan postać ?

- nie
- słabo
- raczej tak
- tak

6. Z jakim konkretnym osiągnięciem/osiągnięciami na rzecz rozwoju miasta kojarzy Pani/
Pan osobę ?

.....
.....

7. Co uznałaby Pani/uznałby Pan za największy sukces Gdyni z czasów działalności

..... ?
.....
.....

8. W jaki sposób działalność wpłynęła na wizerunek Gdyni
w kraju i na świecie?

.....
.....
.....

Inna wersja:

CV gdyńskiej osobowości

IMIĘ I NAZWISKO:

LATA DZIAŁALNOŚCI:

WYKSZTAŁCENIE:

.....

PEŁNIONE FUNKCJE:

W LATACH

..... — —

..... — —

..... — —

OSIĄGNIĘCIA (NP. NAGRODY):

.....

.....

ZASŁUGI DLA GDYNI:

.....

.....

.....

Kwestionariusz samooceny udziału w projekcie (przykład):

Oceń poszczególne elementy projektu w skali 1–5.

Uzasadnij swój wybór.

W jakim stopniu wzbogaciła się Twoja wiedza w trakcie realizacji projektu?

1 2 3 4 5

Uzasadnienie:

.....

.....

Jak oceniasz atrakcyjność zadań i swój udział w ich realizacji?

1 2 3 4 5

Uzasadnienie:

.....

.....

W jakim stopniu udało Ci się rozwinąć własne umiejętności praktyczne?

1 2 3 4 5

Uzasadnienie:
.....
.....

Jakie byłyoby Twoje zaangażowanie w przypadku realizacji podobnego projektu?

- 1 2 3 4 5

Uzasadnienie:
.....
.....

Iwona Chojnacka – doradca metodyczny języka polskiego
Elżbieta Cymerys – doradca metodyczny języka polskiego
Agnieszka Gawin – Szkoła Podstawowa nr 39 w Gdyni
Małgorzata Kuksinowicz – Szkoła Podstawowa nr 6 w Gdyni
Stella Laudańska – Zespół Szkół nr 13 w Gdyni
Monika Szumska – Szkoła Podstawowa nr 6 w Gdyni

Nakręćmy się na Gdynię!!!

Uwagi wstępne

Gdynia — to miasto Festiwalu Filmowego...

Pragnę zaprezentować Państwu zestaw czterech projektów przeznaczonych dla uczniów klas gimnazjalnych. Jest to jedynie zbiór propozycji mających na celu zachęcenie nauczycieli do skorzystania z możliwości łatwego dokumentowania i uwieczniania rzeczywistości w formie filmu.

Jeszcze kilka lat temu nakręcenie własnego reportażu, filmu niemego lub krótkometrażowego było poza zasięgiem uczniów. Dzisiaj, kiedy każdy aparat fotograficzny i telefon komórkowy mają opcję nagrywania dźwięku i obrazu, szkoda byłoby nie wykorzystać tej okazji.

Publiczna prezentacja projektu — emisja filmu — może być samodzielnym, kameralnym wydarzeniem w życiu klasy. Może jednak stać się częścią większej całości — na przykład Dnia Gdyni — święta przygotowanego przez kilka grup projektowych, z których każda realizuje inne zadanie (np. przygotowanie akademii na temat miasta, przedstawienie z Gdynią w tle, zorganizowanie spotkania z ciekawym gdynianinem itp.).

Oto zestawienie tematów projektów:

1. Temat projektu: *Gdynio, opowiedz mi swoją historię...* (Film dokumentalny z wywiadem, reportaż filmowy).
2. Temat projektu: *Gdynio — pokaż, co Cię boli!!!* (Film niemy poruszający ważne kwestie społeczne obecne w Gdyni).
3. Temat projektu: *Gdynia — naprawdę moje miasto!* (Film — reklama — przedstawiający ulubione miejsca uczniów w Gdyni).
4. Temat projektu: *Gdynia — alternatywnie.* (Krótki film fabularny utrzymany w dowolnej konwencji, którego akcja będzie odnosić się do Gdyni — miejsc, sytuacji, osób, wydarzeń).

Zależy mi przede wszystkim na jednym: NAKRĘĆMY SIĘ NA GDYNIĘ!!!

PROJEKT I

TEMAT PROJEKTU: *Gdynio, opowiedz mi swoją historię...* (Film dokumentalny z wywiadem, reportaż filmowy).

Uwagi wstępne

Celem projektu ma być stworzenie opowieści filmowej o zmianach zachodzących w Gdyni. Nie muszą to być zmiany na szeroką skalę — tematyką filmu mogą się stać przemiany zachodzące na osiedlu, podwórku, klatce schodowej...

Projekt ma na celu nie tylko nakłonienie uczniów do skorzystania z metody filmowej, lecz również skorzystania z doświadczeń i wspomnień ludzi wokół nas.

Interlokutorem może się stać ktoś z najbliższych — rodzice, dziadkowie, starsze rodzeństwo. Gdynia zmienia swoje oblicze tak prędko, że nawet wspomnienia sprzed kilku lat stają się cennym i ciekawym źródłem wiedzy o dawnej i tej *nie tak dawnej* Gdyni.

Rozmówcą może również być osoba z życia publicznego Gdyni — artysta, sportowiec, członek samorządu lokalnego lub miejskiego. Wywiad z taką osobą może być częścią np. spotkania zorganizowanego w szkole, wycieczki klasowej do Urzędu Miejskiego itp.

Cele projektu

Cele ogólne:

- a) Zapoznanie uczniów ze zmianami zachodzącymi w Gdyni na przestrzeni lat — w oparciu o rozmowy z osobami z najbliższego otoczenia lub znanymi, własne zbiory domowe itp.
- b) Nakłonienie uczniów do zbierania i dokumentowania faktów z życia swojego miasta.

Cele szczegółowe

Uczeń potrafi:

- a) nagrać film, posługując się dowolnym urządzeniem służącym do utrwalania strumienia danych audiowizualnych;
- b) dokonać niezbędnej obróbki danych filmowych (samodzielnie lub przy wsparciu nauczyciela informatyki);
- c) wyszukać źródła informacji na temat Gdyni i przemian w niej zachodzących (np. przeszukiwanie domowych zbiorów fotografii i zapisów wideo, poszukiwania w swoim najbliższym otoczeniu osób mających coś do przekazania);
- d) przeprowadzić rozmowę z interlokutorem na zadane tematy;
- e) wykorzystać informacje uzyskane z różnych źródeł;
- f) podać cechy reportażu — prasowego i filmowego;
- g) uporządkować wiadomości zgodnie z tematem i formą prezentacji — filmem;
- h) współpracować w grupie.

Kryteria oceny

a) prezentacji:

- staranność/jakość wykonanego filmu;
- zgodność z formą — prezentacja ma formę pokazu filmu (film dokumentalny, reportaż z elementami wywiadu lub rozmów);
- zgodność z tematem — film porusza zagadnienie przemian zachodzących w Gdyni na przestrzeni pewnego — dowolnego — czasu;
- zaangażowanie wszystkich uczestników grupy w przygotowanie prezentacji;

b) projektu:

- terminowość wykonywanych zadań;
- jakość wykonania/wywiązania się z poszczególnych etapów projektu;
- umiejętność sprawnej współpracy w grupie;
- umiejętność organizowania/podziału pracy pomiędzy członkami grupy;
- rozliczanie się z ewentualnych etapów pośrednich projektu;
- ocena przedłożonej notatki lub ocena ustnego zreferowania stanu przygotowań z etapu I;
- umiejętność samooceny.

Przykładowy harmonogram pracy nad projektem

Etap wstępny: zaznajomienie uczniów z tematyką ogólną projektu i jego celami; podział uczniów na grupy; spisanie kontraktu.

Etap I: wyszukiwanie informacji, tematu filmu, źródeł. (Uczniowie wyszukują źródła — rozmówców, zdjęcia, informacje drukowane, posiadane materiały filmowe itp.). Dopiero po określeniu źródeł uczniowie dokonują — przy wsparciu nauczyciela — uszczegółowienia tematu prezentacji, który stanie się tytułem filmu. Na tym etapie uczniowie muszą również — w dowolnej formie — zaprezentować nauczycielowi wyniki swych poszukiwań (np. w formie ustnej czy — lepiej — notatki).

Etap II: działania praktyczne. (Uczniowie nagrywają materiał filmowy — przeprowadzają wywiady, dodają własne komentarze itd. Następnie montują zebrany materiał do postaci filmu). Na etapie montażu może okazać się przydatna pomoc nauczycieli informatyki.

Etap III: prezentacja publiczna. (Uczniowie mogą zorganizować pokaz przed klasą/szkołą lub połączyć swoją prezentację z uroczystym apelem/Dniem Gdyni itp. przygotowanym przez inne grupy projektowe).

Etap IV: samoocena uczniów, podsumowanie pracy grup projektowych, ocena całości projektu.

Przykładowe pytania ułatwiające samoocenę uczniów i ewaluację projektu:

- a) Czy temat i forma projektu mnie zaintrygowały?
.....
- b) Jakie problemy napotkałam/-em w trakcie zbierania informacji?
.....
- c) Jakie problemy napotkałam/-em w trakcie montażu filmu?
.....
- d) Co stanowiło dla mnie największą trudność w trakcie przygotowywania prezentacji wyników projektu?
.....
- e) Moje największe osiągnięcie / co szczególnie mi się udało.
.....
- f) Jak oceniam współpracę w grupie?
.....
- g) Czy masz jakieś propozycje tematów lub form prezentacji innych projektów?
.....

PROJEKT II

TEMAT PROJEKTU: *Gdynio — pokaż, co Cię boli!!!* (Film niemy poruszający ważne kwestie społeczne obecne w Gdyni).

Uwagi wstępne

Młodzi gimnazjaliści potrafią dostrzec nie tylko blaski, ale i cienie codziennego życia. Czasami spoglądają z przenikliwością i empatią niespotykaną u dorosłych. Wykorzystajmy to!

Tematem naszej prezentacji niech się staną ważne kwestie społeczne Gdyni — młodego i prężnego miasta. Problemy wielkie i małe, ogólne i lokalne. To, co trapi oraz to, co raduje.

Zasugerujmy młodemu, aby spróbowali podać sposób rozwiązania danego problemu społecznego — niekoniecznie w formie dosłownej, lecz także i metaforycznej. Emisja takiego filmu może się stać pretekstem do dyskusji z uczniami na temat możliwości przeciwdziałania i zapobiegania podobnym problemom.

Młodzi ludzie żyją w erze informacji ujętej w słowa, terminy, definicje. To nie jest jedyna forma komunikacji! Formuła filmu niemego ma skłonić uczniów do metaforycznego ukazywania tego, co niewyrażalne słowem. Niech spróbują wyrazić w geście i kadrze więcej i więcej!!!

Cele projektu

Cele ogólne:

- a) Nakłonienie uczniów do refleksji na temat Gdyni — własnej *małej ojczyzny*.
- b) Sprowokowanie do wyrażenia swoich spostrzeżeń w formie gestów, a nie słów.

Cele szczegółowe

Uczeń potrafi:

- a) nagrać film, posługując się dowolnym urządzeniem służącym do utrwalania strumienia danych wizualnych;
- b) dokonać niezbędnej obróbki danych filmowych (samodzielnie lub przy wsparciu nauczyciela informatyki);
- c) wyszukać i wybrać problem społeczny będący przedmiotem refleksji filmowej;
- d) opracować scenopis filmu niemego;
- e) podać cechy i wyznaczniki filmu niemego;
- f) przetworzyć komunikaty werbalne na niewerbalne;
- g) zaprezentować się jako aktor filmu niemego lub jego realizator;
- h) rozważyć możliwości rozwiązania danego problemu społecznego;
- i) współpracować w grupie.

Kryteria oceny

a) prezentacji:

- estetyka wykonanego filmu;
- zgodność z formą — prezentacja ma formę pokazu filmu (film niemy);
- zgodność z tematem — film porusza zagadnienia związane z istotnymi kwestiami społecznymi naszego miasta — jako całości lub wybranego fragmentu (np. dzielnicy);
- jasność przekazu niemego;
- estetyka gry aktorskiej;
- podjęcie próby rozwiązania danego problemu społecznego;
- zaangażowanie wszystkich uczestników grupy w przygotowanie prezentacji;

b) projektu:

- terminowość wykonywanych zadań;
- rozliczanie się z ewentualnych etapów pośrednich projektu;
- odwaga i dojrzałość w podejmowaniu tematów;
- umiejętność rozważania kwestii społecznych, ich analizowania i szukania rozwiązań;
- jakość wykonania/wywiązania się z poszczególnych etapów projektu;
- umiejętność sprawnej współpracy w grupie;
- umiejętność organizowania/podziału pracy pomiędzy członkami grupy;

- ocena przedłożonego wyjaśnienia przyczyn wyboru danej kwestii społecznej (etap wstępny projektu);
- ocena przedłożonego scenopisu na etapie II projektu (scenopis powinien umożliwić nakręcenie podobnego filmu innej grupie projektowej — liczą się więc przede wszystkim: jego przejrzystość, czytelność i zawartość informacyjna oraz estetyka wykonania);
- umiejętność samooceny.

Przykładowy harmonogram pracy nad projektem

Etap wstępny: zaznajomienie uczniów z tematyką ogólną projektu i jego celami; pomoc uczniom w doprecyzowaniu tematu prezentacji (wyboru kwestii społecznej); podział uczniów na grupy; spisanie kontraktu. Warto, aby uczniowie — w formie pisemnej — uzasadnili przyczyny wyboru danej kwestii społecznej.

Etap I: zaznajomienie uczniów ze specyfiką filmu niemego. (Proponuję emisję wybranego przez nauczyciela filmu niemego. Nie ma tutaj znaczenia tematyka filmu — im ciekawsza dla uczniów, tym lepiej. Należy wskazać elementy typowe — m.in.: rolę gestu i mimiki, możliwość wprowadzenia plansz tekstowych i — ewentualnie — muzyki, umowność ról, rolę rekwizytów, makijażu i kostiumów oraz scenografii i oświetlenia, zbliżeń na detale i aktorów).

Etap II: opracowanie scenopisu. (Uczniowie opracowują scenopis filmu zawierający opis kolejnych scen z uwzględnieniem podstawowych elementów scenograficznych). Scenopis zostaje przedłożony nauczycielowi — koordynatorowi projektu — jako jedna ze składowych oceny.

Etap III: nagrywanie filmu. (Uczniowie — w domu, szkole lub przestrzeni miejskiej, np. w trakcie wyjścia klasowego z nauczycielem koordynującym — nagrywają materiał filmowy. Następnie montują zebrany materiał do postaci filmu). Na etapie montażu może okazać się przydatna pomoc nauczycieli informatyki.

Etap IV: prezentacja publiczna. (Uczniowie mogą zorganizować pokaz przed klasą/szkołą. Warto, aby nauczyciel połączył prezentację z dyskusją na temat poruszanych kwestii społecznych).

Etap V: samoocena uczniów, podsumowanie pracy grup projektowych, ocena całości projektu.

Przykładowe pytania ułatwiające samoocenę uczniów i ewaluację projektu:

- a) Czy temat i forma projektu mnie zaintrygowały?

.....

- b) Jakie problemy napotkałam/-em w trakcie opracowywania scenopisu?
.....
- c) Jakie problemy napotkałam/-em w trakcie montażu filmu?
.....
- d) Co stanowiło dla mnie największą trudność w trakcie przygotowywania prezentacji wyników projektu?
.....
- e) Moje największe osiągnięcie / co szczególnie mi się udało.
.....
- f) Jak oceniam współpracę w grupie?
.....
- g) Czy masz jakieś propozycje tematów lub form prezentacji innych projektów?
.....

PROJEKT III

TEMAT PROJEKTU: *Gdynia — naprawdę moje miasto!* (Film — reklama — przedstawiający ulubione miejsca uczniów w Gdyni).

Uwagi wstępne

Powyższy projekt ma na celu nakłonienie uczniów do zastanowienia się, dlaczego... lubią Gdynię. Chciałbym, aby ukazali w swoich filmach te Jej elementy, które stanowią dla nich szczególną wartość.

Literatura pomocnicza:

J. Bralczyk, *Język na sprzedaż*. (Lub inna pozycja poruszająca zagadnienia związane z przekazami reklamowymi o charakterze perswazyjnym).

Cele projektu

Cel ogólny:

Inspirowanie uczniów do zaznajomienia się z własnym miastem i swoim najbliższym otoczeniem.

Cele szczegółowe

Uczeń potrafi:

- a) nagrać film, posługując się dowolnym urządzeniem służącym do utrwalania strumienia danych audiowizualnych;
- b) dokonać niezbędnej obróbki danych filmowych (samodzielnie lub przy wsparciu nauczyciela informatyki);
- c) dokonać wyboru miejsc w Gdyni, które — w jego opinii — są szczególnie ważne, atrakcyjne, ciekawe itp.;
- d) podać cechy przekazu reklamowego;
- e) nagrać film — reklamę wybranych miejsc w Gdyni;
- f) zaprezentować wybrane miejsca;
- g) zaprezentować się jako aktor/montażysta/statysta, realizator w nagrywanym filmie;
- h) uporządkować wiadomości zgodnie z tematem i formą prezentacji — filmem;
- i) współpracować w grupie.

Kryteria oceny

a) prezentacji:

- estetyka wykonanego filmu;
- zgodność z formą — prezentacja ma formę pokazu filmu (film o charakterze reklamowym);
- zgodność z tematem — film ma charakter przekazu reklamowego, zachęcającego lub informującego o wybranych miejscach w Gdyni;
- jasność przekazu;
- zgodność wybranych i zaprezentowanych miejsc z tematem;
- uzasadnienie wyboru określonych miejsc;
- zaangażowanie wszystkich uczestników grupy w przygotowanie prezentacji;

b) projektu:

- terminowość wykonywanych zadań;
- rozliczanie się z ewentualnych etapów pośrednich projektu;
- jakość wykonania/wywiązania się z poszczególnych etapów projektu;
- umiejętność sprawnej współpracy w grupie;
- umiejętność organizowania/podziału pracy pomiędzy członkami grupy;
- ocena opisu wybranych miejsc w Gdyni (etap II projektu);
- umiejętność samooceny.

Przykładowy harmonogram pracy nad projektem

Etap wstępny: zaznajomienie uczniów z tematyką ogólną projektu i jego celami; podział uczniów na grupy; spisanie kontraktu.

Etap I: zaznajomienie uczniów ze specyfiką przekazów o tematyce reklamowej — drukowanych i filmowych, wprowadzenie terminu *perswazja*.

Etap II: wybór miejsc wyjątkowych. (Uczniowie dokonują wyboru miejsc wyjątkowych — najlepiej trzech czy czterech). Nauczycielowi zostaje przedłożony opis wybranych miejsc wraz z uzasadnieniem ich wyboru.

Etap III: nagrywanie filmu. (Uczniowie nagrywają materiał filmowy. Następnie montują zebrany materiał do postaci filmu). Na etapie montażu może okazać się przydatna pomoc nauczycieli informatyki.

Etap IV: prezentacja publiczna. (Uczniowie mogą zorganizować pokaz przed klasą/szkołą).

Etap V: samoocena uczniów, podsumowanie pracy grup projektowych, ocena całości projektu.

Przykładowe pytania ułatwiające samoocenę uczniów i ewaluację projektu:

- a) Czy temat i forma projektu mnie zaintrygowały?
.....
- b) Jakie problemy napotkałam/-em w trakcie dokonywania wyboru miejsc i ich opisu?
.....
- c) Jakie problemy napotkałam/-em w trakcie montażu filmu?
.....
- d) Co stanowiło dla mnie największą trudność w trakcie przygotowywania prezentacji wyników projektu?
.....
- e) Moje największe osiągnięcie / co szczególnie mi się udało.
.....
- f) Jak oceniam współpracę w grupie?
.....
- g) Czy masz jakieś propozycje tematów lub form prezentacji innych projektów?
.....

PROJEKT IV

TEMAT PROJEKTU: **Gdynia — alternatywnie.** (Krótki film fabularny utrzymany w dowolnej konwencji, którego akcja będzie odnosić się do Gdyni — miejsc, sytuacji, osób, wydarzeń).

Uwagi wstępne

Propozycja jedynie dla uczniów zaznajomionych już z projektami filmowymi.

Propozycja projektu najbardziej swobodnego — co nie znaczy, że pozbawionego walorów dydaktycznych. Uczniowie muszą dokonać wyboru konwencji, zgłębić jej wyznaczniki i zastosować je praktycznie w odniesieniu do danego tematu.

Film fabularny — to nie lada wyzwanie dla uczniów. Projekt można więc podzielić na dwie części. Pierwszy etap — tworzenie scenariusza. Drugi — realizacja filmu na jego podstawie.

Uwaga! Warto wstępnie określić długość filmu — maksymalnie 5 minut.

Cele projektu

Cel ogólny:

Przygotowanie krótkiego, kilkuminutowego filmu fabularnego utrzymanego w konwencji: komedia, *science fiction*, western, melodramat, thriller (do wyboru), którego akcja będzie odnosić się do Gdyni — miejsc, sytuacji, osób, wydarzeń.

Cele szczegółowe

Uczeń potrafi:

- a) nagrać film, posługując się dowolnym urządzeniem służącym do utrwalania strumienia danych audiowizualnych;
- b) dokonać niezbędnej obróbki danych filmowych (samodzielnie lub przy wsparciu nauczyciela informatyki);
- c) dokonać wyboru konwencji filmowej — gatunku;
- d) podać cechy wybranego gatunku filmowego;
- e) przygotować scenariusz/scenopis filmu fabularnego;
- f) nagrać film fabularny;
- g) zaprezentować się jako aktor/montażysta/statysta, realizator w nagrywanym filmie;
- h) uporządkować wiadomości zgodnie z tematem i formą prezentacji — filmem;
- i) współpracować w grupie.

Kryteria oceny

a) prezentacji:

- estetyka wykonanego filmu;
- zgodność z formą — prezentacja ma formę pokazu filmu;

- zgodność z tematem — film fabularny utrzymany w określonej konwencji;
- jasność przekazu;
- sposób wykorzystania faktów z życia Gdyni (np. miejsc, osób, wydarzeń itp.);
- zaangażowanie wszystkich uczestników grupy w przygotowanie prezentacji;

b) projektu:

- terminowość wykonywanych zadań;
- rozliczanie się z ewentualnych etapów pośrednich projektu;
- jakość wykonania/wywiązania się z poszczególnych etapów projektu;
- umiejętność sprawnej współpracy w grupie;
- umiejętność organizowania/podziału pracy pomiędzy członkami grupy;
- ocena spisu faktów z życia Gdyni oraz ich opisu (etap II projektu);
- ocena scenariusza/scenopisu (etap III projektu);
- umiejętność samooceny.

Przykładowy harmonogram pracy nad projektem

Etap wstępny: zaznajomienie uczniów z tematyką ogólną projektu i jego celami; podział uczniów na grupy; spisanie kontraktu.

Etap I: zaznajomienie uczniów z wyznacznikami odmian gatunkowych różnych filmów (komedia, *science fiction*, western, melodramat, thriller). Wybór konwencji — do uzgodnienia z nauczycielem.

Etap II: wybór faktów z życia Gdyni, które zostaną użyte w filmie. (Uczniowie — po dokonaniu wyboru — powinni przedłożyć nauczycielowi ich spis wraz z opisem, w jaki sposób zostaną przetworzone i zastosowane w filmie).

Etap III: tworzenie scenariusza lub scenopisu (mniej rozbudowany) i jego przedłożenie nauczycielowi.

Etap IV: nagrywanie filmu. (Uczniowie nagrywają materiał filmowy. Następnie montują zebrany materiał do postaci filmu). Na etapie montażu może okazać się przydatna pomoc nauczycieli informatyki.

Etap V: prezentacja publiczna. (Uczniowie mogą zorganizować pokaz przed klasą/szkołą).

Etap VI: samoocena uczniów, podsumowanie pracy grup projektowych, ocena całości projektu.

Przykładowe pytania ułatwiające samoocenę uczniów i ewaluację projektu:

a) Czy temat i forma projektu mnie zaintrygowały?

.....

b) Jakie problemy napotkałam/-em w trakcie dokonywania wyboru faktów i ich opisu?

.....

- c) Jakie problemy napotkałam/-em w trakcie tworzenia scenariusza/scenopisu?
.....
- d) Jakie problemy napotkałam/-em w trakcie montażu filmu?
.....
- e) Co stanowiło dla mnie największą trudność w trakcie przygotowywania prezentacji wyników projektu?
.....
- f) Moje największe osiągnięcie / co szczególnie mi się udało.
.....
- g) Jak oceniam współpracę w grupie?
.....
- h) Czy masz jakieś propozycje tematów lub form prezentacji innych projektów?
.....

Zakończenie

Zdaję sobie sprawę ze słabości swoich propozycji. Mam jednak nadzieję, że dzięki nim spróbują się Państwo otworzyć na piękno przekazu filmowego.

Założenia projektów filmowych wydają się czasami zbyt ambitne. Próbujcie w swojej codziennej pracy dostosowywać je do możliwości i chęci Waszych uczniów.

Nakręćmy się wspólnie na Gdynię!!!

Marek Stożynski
Gdynska Szkoła Społeczna – Szkoła Podstawowa i Gimnazjum

V

**w szkole
ponadgimnazjalnej
doskonalone**

Czy żyjemy nad czystym Bałtykiem?

I. Wstęp

Projekt o tematyce ekologicznej „Czy żyjemy nad czystym Bałtykiem?” skierowany jest do klas drugich szkół ponadgimnazjalnych realizujących podstawę programową w zakresie rozszerzonym. Obejmuje materiał nauczania realizowany na lekcjach biologii i geografii przewidziany w planie dydaktycznym ujętym w działach:

- Człowiek a środowisko (wpływ przemysłu, transportu i turystyki na środowisko naturalne).
- Skutki zmian spowodowane działalnością człowieka.

Projekt jest realizowany w roku szkolnym 2010/2011 w IX Liceum Ogólnokształcącym w Gdyni. Uczestniczą w nim uczniowie dwóch klas II z rozszerzonym programem nauczania geografii i matematyki oraz biologii i chemii. Poszczególne etapy projektu są realizowane przy współpracy z następującymi instytucjami i podmiotami organizacyjnymi: Instytut Oceanografii Uniwersytetu Gdańskiego, Akwarium Gdyńskie, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku, Wydział Ochrony Środowiska i Rolnictwa Urzędu Miejskiego w Gdyni, Elektrociepłownia Gdyńska oraz Eko Dolina Sp. z o.o. w Łężycach.

II. Cele projektu

Cel główny:

Uświadomienie wpływu działalności człowieka na środowisko morskie i jakość terenów przybrzeżnych.

Cele szczegółowe

Uczeń potrafi:

- opisać zmiany zachodzące w środowisku strefy przybrzeżnej,
- formułować wnioski na podstawie przeprowadzonych obserwacji,
- wskazać główne źródła zanieczyszczeń,
- dokumentować dostrzeżone zmiany (zdjęcia, szkice, postery, metaplany),
- oceniać stopień przekształcenia środowiska naturalnego,
- projektować działania mające na celu zainteresowanie różnych instytucji ze środowiska lokalnego.

III. Metody i formy pracy:

- obserwacje w terenie,
- analizowanie materiałów źródłowych,
- praca w grupach — realizacja przydzielonych zadań,
- opracowanie prezentacji.

IV. Środki dydaktyczne:

- atlasy i przewodniki terenowe,
- lornetki,
- mapy tematyczne naszego regionu,
- karty pracy,
- aparat fotograficzny i kamera,
- laptop i rzutnik multimedialny.

V. Czas realizacji projektu

Osiem miesięcy, na lekcjach przedmiotowych, zajęciach pozalekcyjnych i zajęciach terenowych.

VI. Opis projektu

W trakcie trwania projektu uczniowie będą samodzielnie docierać do informacji z różnych źródeł dotyczących:

- zasad rozwoju zrównoważonego,
- bioróżnorodności Morza Bałtyckiego,
- procesów geologicznych zachodzących na wybrzeżu,
- terenów chronionych, przyrodniczo cennych,
- walorów turystycznych strefy przybrzeżnej Gdyni,
- nowoczesnych metod gospodarki odpadami,
- wpływu działalności człowieka na czystość wód morskich.

VII. Harmonogram realizacji projektu

Lp.	Zadania do wykonania	Sposób realizacji	Osoby wykonujące	Termin
1	Zapoznanie uczniów z projektem.	Zebranie uczestników projektu w celu przedstawienia zadań projektowych i zawarcia kontraktu.	koordynatorzy projektu	wrzesień 2010 r.
2	Ocena stopnia zanieczyszczenia plaży.	Udział w zajęciach terenowych w ramach programu <i>Obserwator Wybrzeża Europy</i> . Wypełnienie ankiety OWE i opracowanie wniosków.	nauczyciele biologii, geografii uczniowie klas II d (zakres rozszerzony geografii i matematyki) i II b (zakres rozszerzony biologii i chemii)	wrzesień 2010 r.
3	Ocena atrakcyjności turystycznej strefy nadbrzeżnej w Gdyni.	Udział z zajęciach terenowych wzdłuż wybrzeża w Gdyni. Wypełnianie karty pracy: „Walory turystyczne Gdyni”. Opracowanie zadania metodą mapy i prezentacja prac.	nauczyciele geografii, uczniowie klasy II d	październik 2010 r.
4	Poznanie procesów geologicznych kształtujących wybrzeże.	Udział w warsztatach geologicznych zorganizowanych przez Instytut Oceanografii UG (terenowych i laboratoryjnych). Sformułowanie wniosków dotyczących zmian zachodzących w środowisku strefy przybrzeżnej na podstawie obserwacji.	nauczyciele akademicy prowadzący warsztaty, nauczyciel geografii, klasa II d (zakres rozszerzony geografii i matematyki)	październik 2010 r.

5	Poznanie nowoczesnych metod gospodarowania odpadami.	Udział w wycieczce na składowisko odpadów: prelekcja, zapoznanie z metodami unieszkodliwiania odpadów. Wykazanie celowości tworzenia składowisk. Opracowanie posterów pod hasłem „Jak zminimalizować ilość odpadów w gospodarstwie domowym?”.	nauczyciel biologii, uczniowie klasy II b i II d	grudzień 2010 r.
6	Ocena warunków fizyczno-chemicznych Morza Bałtyckiego.	Udział w zajęciach laboratoryjnych i projekcji filmu „Bałtyckie morświny” zorganizowanych przez Akwarium Gdyńskie. Przygotowanie prezentacji multimedialnej na temat fauny i flory Bałtyku oraz zagrożeń antropogenicznych.	koordynatorzy projektu, uczniowie klasy II b	luty 2011 r.
7	Zapoznanie z metodą oczyszczania niewielkich cieków wpływających bezpośrednio do morza (na przykładzie potoku na granicy Gdyni i Sopotu – Sweliny).	Udział w zajęciach terenowych Jarem Sweliny w celu poznania konstrukcji oczyszczalni hydrofitowej. Napisanie eseju na temat „Znaczenie systemów oczyszczających w ujściach potoków”.	nauczyciele biologii, uczniowie klasy II b	marzec 2011 r.

8	Poznanie walorów przyrodniczych i ocena zagrożenia bioróżnorodności spowodowanego przez zanik siedlisk roślin i zwierząt.	Udział w warsztatach organizowanych przez Stowarzyszenie Grupa Badawcza Ptaków Wodnych KULING i Uniwersytet Gdański „Odkrywamy nasze plaże”. Wysłuchanie prelekcji z pokazem multimedialnym o ekosystemie wybrzeża Bałtyku. Udział w zajęciach terenowych na Kępie Redłowskiej. Przygotowanie fotoreportażu na temat: „Walory przyrodnicze rezerwatu”.	pracownicy Uniwersytetu Gdańskiego, koordynatorzy projektu, uczniowie klas II d i II b	kwiecień 2011 r.
9	Przygotowanie wystawy prac wykonanych przez uczniów w trakcie realizacji zadań projektowych.	Uporządkowanie tematyczne prac i wykonanie opisów prac.	wszyscy uczniowie	kwiecień 2011 r.
10	Sesja podsumowująca projekt obejmująca: – prelekcję na temat „Ochrona wód Bałtyku”, – prezentację multimedialną „Wpływ działalności człowieka na środowisko morskie i jakość terenów przybrzeżnych”, – wystawę prac uczniów.	Zorganizowanie sesji w Dniu Ziemi, zaproszenie gości z lokalnych instytucji i przedstawicieli Rady Rodziców.	koordynatorzy oraz uczniowie klasy II b i II d, prelekcję wygłosi przedstawiciel Wydziału Ochrony Środowiska i Rolnictwa Urzędu Miejskiego w Gdyni	kwiecień 2011 r.

VIII. Arkusz oceny umiejętności uczniów podczas realizacji projektuTEMAT PROJEKTU: *Czy żyjemy nad czystym Bałtykiem?***Termin realizacji:** od 15 września 2010 r. do 19 kwietnia 2011 r.

Grupa

.....

.....

.....

.....

Czynności i umiejętności	Ocena w punktach
Wyszukiwanie i selekcjonowanie informacji pochodzących z różnych źródeł	0–5
Umiejętność wykorzystywania informacji z różnych źródeł do formułowania wniosków	0–10
Wykorzystanie w opracowaniu zadań metaplanu, posteru, prezentacji multimedialnej, fotoreportażu itp.	0–5
Terminowość realizacji etapów projektu	0–5
Staranność i estetyka wykonania prac	0–5
Zaangażowanie w przygotowanie sesji	0–5
Merytoryczna i językowa poprawność prezentacji	0–10
Staranność i terminowość wykonania sprawozdania	0–5
Łącznie punktów	0–50

IX. Kontrakt

TEMAT PROJEKTU: *Czy żyjemy nad czystym Bałtykiem?*

Zakres prac projektowych: dokumentowanie i ocenianie zdobytych informacji oraz opracowanie raportu o wpływie działalności człowieka na środowisko morskie i jakość terenów przybrzeżnych.

Przedmiot działań:

- samodzielne docieranie do informacji na lekcjach przedmiotowych, zajęciach pozalekcyjnych i terenowych;
- przygotowanie i przedstawienie wyników na sesji z okazji Dnia Ziemi.

Terminy konsultacji:

jeden raz w miesiącu.

Terminy oceny etapowej:

jeden raz w miesiącu z wyłączeniem listopada 2010 r. i stycznia 2011 r.

Termin zakończenia projektu: 19 kwietnia 2011 r. (połączony jest z uroczystymi obchodami Dnia Ziemi).

Obowiązki uczniów — uczestników projektu:

- uczniowie dbają o dobrą atmosferę sprzyjającą komunikacji i współpracy;
- każdy członek grupy powinien rzetelnie i terminowo wykonywać zadania;
- uczniowie korzystają z konsultacji z nauczycielami w ustalonych terminach (jeśli istnieje taka potrzeba);
- w razie niedotrzymania terminu przedstawienia efektów pracy należy wyjaśnić powody i w ustalonym czasie uzupełnić braki.

Obowiązki nauczycieli:

- zapoznają uczniów z kryteriami oceniania zadań;
- prowadzą konsultacje wspomagające pracę grupy;
- uczestniczą w zajęciach terenowych i warsztatach;
- organizują wraz z uczniami sesję podsumowującą projekt.

Data zawarcia kontraktu: 15 września 2010 r.

Wykonujący projekt:

(uczniowie)

Prowadzący projekt:

(nauczyciel)

X. Załączniki do projektu

Załącznik nr 1 — Obserwator Wybrzeża Europy — Ankieta — dostępna na stronie internetowej <http://obserwator.edu.pl/index.php?mid=27>.

Załącznik nr 2

KARTA PRACY — ZAJĘCIA TERENOWE WALORY TURYSTYCZNE GDYNI

Dane członków grupy:

1. 2. 3.
4. 5.

Data przeprowadzenia zajęć terenowych:

1. **Trasa wycieczki:**
.....
.....

2. **Charakterystyka położenia geograficznego Gdyni:**
.....
.....
.....
.....

3. **Które procesy rzeźbotwórcze wywarły, Waszym zdaniem, największy wpływ na wybrany obszar? Zakreście je „X”.**
 działalność morza działalność wiatru działalność wód fluwiogłacjalnych
 zjawiska krasowe działalność lądolodu grawitacyjne ruchy masowe

4. **Zaznaczcie znakiem „X” formy terenu dominujące na wybranym obszarze związane z procesami, które wybraliście.**
 klif pagórki wąwozy równiny wzniesienia morenowe
 kotliny mierzeja skałki plaża pradolina
Inne (napiszcie, jakie?), występujące na tym obszarze formy terenu:
.....
.....

5. Które czynniki rzeźbotwórcze kształtują obecnie powierzchnię tego obszaru?

wody płynące wiatr wody morskie wody opadowe (spływ powierzchniowy)

grawitacyjne ruchy masowe inne:

Na omawianym obszarze występują procesy:

akumulacji (jakiej?):

Przykłady:

erozji (jakiej?):

Przykłady:

6. Oceńcie stopień zmian środowiska przyrodniczego dokonanych przez człowieka. Które z podanych określeń najlepiej charakteryzuje te zmiany? Zakreślcie je „X”.

widoczne są ślady nieznacznej ingerencji człowieka

na całym obszarze teren został przekształcony

ukształtowanie powierzchni zostało bardzo silnie przekształcone

Jakie formy terenu powstały w wyniku działalności człowieka? Wypiszcie je, gdzie powstały?

.....

.....

.....

.....

.....

7. Jakie skały występują w strefie brzegowej?

Rodzaje skał	Nazwy skał	Charakterystyka skał

8. Walory turystyczne:

Walory turystyczne Gdyni	
przyrodnicze	
pozaprzyrodnicze (antropogeniczne)	

Oceńcie zagospodarowanie turystyczne terenu:

.....

.....

.....

.....

.....

Które rodzaje turystyki dominują na obserwowanym terenie?

- ze względu na cel:
 - wypoczynkowa poznawcza/krajoznawstwo kwalifikowana
 - biznesowa agroturystyka zdrowotna inne
- ze względu na czas trwania:
 - krótkoterminowa (weekendowa) długoterminowa
- ze względu na formę organizacji:
 - indywidualna zbiorowa zorganizowana zbiorowa niezorganizowana

9. Świat roślin i zwierząt. Zakreślcie TAK, jeśli formacje roślinne i zwierzęta występują na wybranym obszarze oraz podajcie przykłady.

Obszary chronione TAK/NIE (jeżeli występują, podajcie formy ochrony)

.....

Rośliny chronione/osobliwości florystyczne TAK/NIE

.....

Załącznik nr 3

Scenariusz wycieczki na składowisko odpadów w Łężycach

Temat: Bliżej Europy — nowoczesne metody gospodarowania odpadami.

Cel ogólny: Poznanie nowoczesnych metod gospodarowania odpadami.

Cele szczegółowe

Uczeń potrafi:

- wykazać zależność człowiek — środowisko przyrodnicze na przykładzie unieszkodliwiania i odzyskiwania odpadów;
- ocenić wpływ człowieka na stan środowiska naturalnego;
- wyjaśnić celowość tworzenia nowoczesnych składowisk;
- opisywać metody towarzyszące składowaniu odpadów (tj. segregowanie, skup metali).

Metody:

1. Prelekcja dotycząca podstawowych pojęć związanych z gospodarką odpadami (tj. recykling, odpad, zbiórka surowców).
2. Obserwacja funkcjonowania zakładu gospodarowania odpadami.
3. Prezentacja (po powrocie do szkoły).

Środki dydaktyczne:

1. Aparat fotograficzny.
2. Kamera video.

Czas trwania — 4 godziny.

Przebieg wycieczki:

1. Rozdanie aparatów i kamery.
2. Prelekcja pracownika zakładu.
3. Orowadzenie po składowisku.
4. Podziękowania i powrót do szkoły.

Załącznik nr 4

SPRAWOZDANIE
z realizacji projektu „Czy żyjemy nad czystym Bałtykiem?”

1. Nazwa szkoły:
2. Data rozpoczęcia i zakończenia realizacji projektu:
3. Liczba uczniów uczestniczących w projekcie:
4. Liczba nauczycieli uczestniczących w projekcie:
5. Liczba klas uczestniczących w projekcie:
6. Imię i nazwisko koordynatora projektu:
7. Tabela rozliczeniowa:

Lp.	Nazwa zadania	Data realizacji	Liczba uczniów uczestniczących	Uwagi — data realizacji

8. Część opisowa:

W części opisowej należy scharakteryzować warunki i przebieg realizacji projektu. Wyszczególnić najważniejsze utrudnienia w realizacji zadań i sposób, w jaki zostały one pokonane. Podać przyczyny ewentualnego niezrealizowania poszczególnych zadań. Opisać: jakie zastosowano środki upowszechnienia projektu oraz jak wykorzystano efekty uzyskane w trakcie jego realizacji. Ocenić współpracę z podmiotami zewnętrznymi. Wyróżnić najbardziej zaangażowanych uczniów. Sprawozdanie sporządzane jest przez koordynatora we współpracy z uczniami.

Załącznik nr 5

ARKUSZ EWALUACJI
realizacji projektu „Czy żyjemy nad czystym Bałtykiem?”

Podkreśl wybraną odpowiedź, która w najlepszym stopniu oddaje Twój stosunek do poszczególnych aspektów projektu.

1. Projekt obejmował interesujące treści i kształcił umiejętności przydatne dla uczniów:
 - a) zdecydowanie nie
 - b) raczej nie
 - c) trudno powiedzieć
 - d) raczej tak
 - e) zdecydowanie tak
2. Realizacja zadań zachęcała do współpracy i aktywności:
 - a) zdecydowanie nie
 - b) raczej nie
 - c) trudno powiedzieć
 - d) raczej tak
 - e) zdecydowanie tak
3. W trakcie realizacji projektu stwarzane były warunki do otwartej komunikacji i współpracy:
 - a) zdecydowanie nie
 - b) raczej nie
 - c) trudno powiedzieć
 - d) raczej tak
 - e) zdecydowanie tak
4. Konsultacje z nauczycielami były przydatne dla pracy grupowej:
 - a) zdecydowanie nie
 - b) raczej nie
 - c) trudno powiedzieć
 - d) raczej tak
 - e) zdecydowanie tak

5. Napisz, co chciałbyś zmienić w projekcie:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Wiesława Krysztofowicz – doradca metodyczny geografii
Beata Ryl – IX Liceum Ogólnokształcące w Gdyni
Joanna Spisak-Pietruszka – IX Liceum Ogólnokształcące w Gdyni
dr Ewa Szymczak – Uniwersytet Gdański

Życzymy sukcesów w realizacji projektów!